

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Kateřina Hricov

Ochrana osobních údajů pŕi podnikání

Diplomov práce

Vedoucí diplomov práce: JUDr. David Kryška, Ph.D.

Katedra sprvnho práva a sprvn vždy

Datum vypracování práce (uzavŕen rukopisu): 31. 07. 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Ostravě dne 31. července 2016

Kateřina Hricová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat především celé mé rodině a přátelům za podporu (nejen) během dokončování mého studia a dále vedoucímu mé diplomové práce, panu JUDr. Davidu Kryskovi, Ph.D., za cenné rady a doporučení při zpracování této práce.

Obsah

Prohlášení	I
Poděkování.....	II
Obsah.....	III
1 Úvod.....	1
2 Právo na soukromí a ochrana osobních údajů	5
3 Práva a povinnosti při zpracování osobních údajů.....	9
3.1 Povinnosti správce při zpracování osobních údajů.....	9
a) Povinnost stanovit účel, k němuž mají být osobní údaje zpracovány	9
b) Povinnost stanovit prostředky a způsob zpracování	10
c) Povinnost zpracovat pouze přesné osobní údaje.....	10
d) Povinnost shromažďovat osobní údaje v souladu se stanoveným účelem.....	12
e) Povinnost uchovávat osobní údaje pouze po nezbytnou dobu	13
f) Povinnost zpracovávat osobní údaje pouze v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny.....	14
g) Povinnost shromažďovat osobní údaje pouze otevřeně	15
h) Povinnost nesdružovat osobní údaje, které byly získány k rozdílným účelům	16
3.2 Povinnost správce zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem subjektu údajů ...	17
a) Zpracování nezbytné pro dodržení právní povinnosti správce	19
b) Zpracování nezbytné pro plnění smlouvy, jednání o uzavření nebo změně smlouvy	20
c) Zpracování nezbytné k ochraně životně důležitých zájmů subjektu údajů.....	21
d) Oprávněně zveřejněné osobní údaje v souladu se zvláštním právním předpisem	22
e) Zpracování nezbytné pro ochranu práv a právem chráněných zájmů správce, příjemce nebo jiné dotčené osoby.....	23
f) Údaje vypovídají o veřejně činné osobě, funkcionáři či zaměstnanci veřejné správy	25

g)	Zpracování výlučně pro účely archivnictví podle zvláštního zákona	26
3.3	Ochrana soukromého a osobního života	27
3.4	Zpracování osobních údajů za účelem nabízení obchodu nebo služeb	28
3.5	Smlouva o zpracování	33
3.6	Informační povinnost.....	36
a)	Při udělení souhlasu.....	36
b)	Při shromažďování.....	38
c)	V průběhu zpracování	40
3.7	Zabezpečení osobních údajů	41
3.8	Oznamovací povinnost.....	44
3.9	Důsledky porušení povinností při zpracování osobních údajů	47
4	Předání osobních údajů do zahraničí.....	49
a)	Předání v rámci EU.....	50
b)	Předání do třetích zemí.....	50
c)	Nástroje pro předání do třetích zemí	53
5	Osobní údaje a podnikání	57
5.1	Obchodní sdělení.....	57
5.2	Obchodní podmínky	60
5.3	Seznam dlužníků.....	62
5.4	Kamerové systémy u vstupu do budovy	64
5.5	Občanský průkaz jako zástava, kopie občanského průkazu.....	66
6	Závěr.....	68
	Seznam zkratk	70
	Seznam použité literatury a pramenů	71
	Abstrakt	79
	Klíčová slova	79
	Abstract.....	80

Key Words	80
Název práce v anglickém jazyce	80

1 Úvod

Téma osobních údajů patří dnes k jednomu z nejaktuálnějších a zároveň nejožehavějších témat moderní doby. Osobní údaje by se dokonce s trochou nadsázky daly označit za fenomén 21. století. Protože ať již dobrovolně či nedobrovolně, vědomě či nevědomě, přicházíme s nimi nějakým způsobem do styku téměř denně.

Jak již ze samotné podstaty plyne, primárně je pojem osobní údaj spojen především s identifikací jedince, s jeho individualitou a odlišením od ostatních. Takto je především nutné osobní údaj chápat a dle toho se také chovat – a takto také s pojmem osobní údaj pracuje legislativa.

Doba však velice rychle kráčí kupředu, velice rychle se rozvíjí obchodní trh a spolu s ním podnikání a osobní údaje při tom hrají významnou roli. Každý podnikatel, ať již malý či velký, při výkonu své podnikatelské činnosti nějakým způsobem do styku s osobními údaji přijde, neboť potřeba využívání osobních údajů je nevyhnutelná. Nebývalý rozvoj však zaznamenávají i moderní technologie a spolu s nimi se otevírají zcela nové možnosti shromažďování, uchovávání a jiného zpracování osobních údajů. Úměrně s tímto rozvojem však také roste riziko průniku do soukromí jedince, o jehož osobní údaje se jedná. Osobní údaje tak již nejsou jen obecným nástrojem identifikace, ale velice rychle přebírají roli velmi cenného nástroje, díky kterému je možné udržovat neustálý kontakt se stávajícími zákazníky, vést o nich přehledné databáze a zůstat v kontaktu, a co více, je možné pomocí osobních údajů oslovovat stále nové zákazníky.

Jelikož jedním z hlavních znaků podnikání je snaha o dosažení zisku, může často při honbě za jeho dosažením úmyslně či neúmyslně docházet k nesprávnému nakládání s osobními údaji či přímo k jejich zneužití, tedy k jednání, které je v přímém rozporu s platnou právní úpravou.

Co se výkonu podnikání týče, ve značném množství případů zde proti sobě stojí na jedné straně sám podnikatel a na straně druhé spotřebitel, tedy fyzická osoba, která má mnohem slabší postavení, je zranitelnější a snadno zneužitelná, a proto z právního hlediska více chráněná.

V České republice ochranu osobních údajů zastřešuje především zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen

„ZOOÚ“), který se ochraně osobních údajů podrobně věnuje, počínaje výkladem terminologie úzce související s osobními údaji a nakládání s nimi, dále stanovením základních pravidel pro zpracování osobních údajů, zřízení instituce Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen „ÚOOÚ“), nutnost každého zpracovatele se u něj registrovat a dodržovat předepsané náležitosti a povinnosti, a správními delikty s osobními údaji souvisejícími konče.

Ač se jedná o právní předpis speciální a ne příliš rozsáhlý, jeho výklad není vždy jednoznačný a v mnohých případech není zcela jasné, jak by správné chování ve vztahu k osobním údajům mělo vypadat.

A právě tomuto tématu by se tato práce měla věnovat. Správné nakládání s osobními údaji je totiž zásadní nejen z pohledu fyzické osoby, o jejíž osobní údaje se jedná a do jejíž osobní integrity se významným způsobem zasahuje, ale také z pohledu správce osobních údajů, který je osobou, jež osobní údaje nějakým způsobem zpracovává. Zpracování osobních údajů s sebou nese značná rizika, kterých je lepší se vyvarovat. S jasně stanovenými pravidly lze snadněji docílit správného chování a vyhnout se tak protiprávnímu jednání a případným sankcím. Avšak je současná česká právní úprava, zaštitěná především ZOOÚ, dostatečná a v praxi snadno aplikovatelná?

Obsahem této práce je ochrana osobních údajů z pozice podnikatele jako správce osobních údajů. V první řadě je nezbytné vymezení pojmu „osobní údaj“ jako takového, a to především s ohledem na ochranu soukromí jako jedno ze základních lidských práv. Vymezení pojmu se tato práce věnuje nejen ve světle definice ZOOÚ, který je stěžejní v rámci české právní úpravy, ale také s ohledem na judikaturu a obecné ukotvení práva na soukromí na úrovni nadnárodních lidskoprávních dokumentů.

Dále si práce klade za cíl věnovat se základním povinnostem vztahujícím se ke zpracování osobních údajů tak, jak je vymezuje ZOOÚ. Jejich vymezení je poměrně široké, avšak ne vždy zcela jednoznačné a snadno aplikovatelné v reálném životě. Proto se tato práce podrobněji zaměří na výklad jednotlivých ustanovení ZOOÚ a jejich provedení při zpracování tak, aby samotné zpracování probíhalo řádně. K tomuto je užita jednak odborná literatura a komentáře k ZOOÚ, jednak judikatura, především však rozsáhlá rozhodovací činnost ÚOOÚ, který je v tomto směru velmi aktivní.

Velice podstatnou částí práce je také kapitola věnující se předávání osobních údajů do zahraničí, kdy je podstatné rozlišení mezi předáváním osobních údajů v rámci členských států Evropské Unie (dále jen „EU“) a předáváním do tzv. třetích zemí, pro které platí přísnější pravidla, včetně předávání do Spojených států amerických, jež aktuálně prodělává významnou změnu.

V samotném závěru této práce jsou pak vytyčeny nejčastější formy zpracování osobních údajů, ke kterým v životě podnikatele dochází (obchodní sdělení, obchodní podmínky, seznam dlužníků apod.) Jednotlivé formy zpracování jsou podrobněji rozebrány a práce si klade za cíl vytyčit nejen největší úskalí, ke kterým v daných případech dochází, ale především vymežit *jaké údaje* a *za jakých podmínek* lze vůbec zpracovávat. Na každý případ je aplikována aktuální platná právní úprava se stanovením všech právních povinností, jejichž dodržení je pro správce osobních údajů nezbytné, aby zpracování probíhalo řádně.

Cílem této práce je tedy v souhrnu vytyčit základní povinnosti, které musí správce (či zpracovatel) při zpracování osobních údajů dodržovat v souladu s platnými právními předpisy, a jejich podrobnější rozbor s cílem vytyčit jasná pravidla tak, aby zpracování probíhalo řádně. Na závěr jsou příkladně vybrány některé situace, během nichž dochází ke zpracování osobních údajů podnikatelem, a na těchto jsou poté aplikovány zákonné povinnosti.

Právní úprava ochrany osobních údajů je v České republice stále poměrně mladá, navíc se jedná o oblast, která se neustále rychle vyvíjí a mění. Kromě právních předpisů a judikatury tato práce čerpá především z činnosti ÚOOÚ, tedy z uveřejněných stanovisek a rozhodovacích a kontrolních činností, jež se vztahují ke konkrétním případům z praxe.

Tato práce se podrobněji soustředí na konkrétní povinnosti při zpracování osobních údajů a jejich správný výklad, výklad základních pojmů ZOOÚ již není jejím předmětem a je tak záměrně opomíjen. Stejně tak se práce nevěnuje citlivým údajům, které jsou velice specifickým odvětvím, a vzhledem k tématu této diplomové práce již není prostor pro jejich zpracování na adekvátní úrovni.

Diplomová práce je vypracována dle právních předpisů platných a účinných k 31. červenci 2016.

2 Právo na soukromí a ochrana osobních údajů

Aby bylo možné se ochranou osobních údajů detailněji zabývat, je nejprve potřeba si vymezit, co přesně pojem osobní údaj představuje a v jakých podobách se s ním setkáváme. Není však možné přikročit ihned k prosté definici pojmu jako takového – pojem osobní údaj je již užší vymezení, které primárně vychází z Listinou základních práv a svobod (dále jen „Listina“) garantovaného, práva každého na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života, a dále ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.¹

Kromě toho, že se právo na soukromí řadí mezi základní lidská práva, jedná se také o jednu ze základních hodnot, na kterých své právní řády staví moderní demokratické právní státy. Na úrovni evropské právní úpravy jej tak nalezneme jak v Listině základních práv Evropské unie², tvořící součást primárního práva EU, tak v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod³, sjednané v rámci Rady Evropy, a své místo má také v historicky nejznámějším katalogu lidských práv, jímž je Všeobecná deklarace lidských práv, přijatá Valným shromážděním OSN⁴.

V české právní úpravě Listina pojímá právo na soukromí široce a věnuje se mu hned na několika místech⁵. Kromě části stěžejní pro ochranu osobních údajů, která je zmíněna již výše, dále garantuje nedotknutelnost osoby jako takové, právo každého na zachování cti, důstojnosti, dobré pověsti a jména, velice důležitou nedotknutelnost obydlí, stejně tak jako zachování tajemství listovního a tajemství ostatních písemností a předávaných zpráv.

Problematika práva na soukromí bývá velice hojným předmětem ústavních stížností, kdy nejčastěji se jedná o jeho kolizi s právem na informace. I v případě poměrování dvou ústavně zaručených práv Ústavní soud pojímá právo na soukromí extenzivně a vykládá jej nejen jako právo na svobodu obydlí a duševní integritu, ale také jako autonomii jedince a jeho samostatné rozhodování o sobě samém, svých

¹ Čl. 10 odst. 2 a 3 Listiny.

² Čl. 7 a 8.

³ Čl. 8.

⁴ Čl. 12.

⁵ Čl. 7 odst. 1, 10, 12 a 13.

sociálních vztazích a především vlastní rozhodování o tom, zda a jakým způsobem má být nakládáno s informacemi týkajícími se jeho soukromého života – tedy tzv. právo na informační sebeurčení.

V současnosti je s ohledem na neustálý nárůst informací a dat, denně užívaných a zpřístupňovaných dalším osobám, zcela na místě, aby jejich právní úprava nebyla jen záležitostí speciálních právních předpisů, ale aby byl určitý základní standard vymezen již na ústavněprávní úrovni.^{6,7} Právo na ochranu soukromého života je také častým předmětem sporů v jurisdikci Ústavního soudu. „Základní právo na nerušený soukromý život osoby v liberálních demokratických státech požívá zvláštní ochrany a respektu. Je úhelným kamenem liberální tradice, na které stojí základy moderní politiky i moderního práva, která rovněž stála u zrodu moderních idejí základních práv a svobod. Zajištění autonomní sféry jednotlivce je nejspolehlivější zárukou individuální nezávislosti a lidské svobody.“⁸

V jiném případě se Ústavní soud k právu na ochranu osobního soukromí vyjadřuje tak, že je právem fyzické osoby rozhodnout podle vlastního uvážení, zda, popř. v jakém rozsahu a jakým způsobem, mají být skutečnosti jejího osobního soukromí zpřístupněny jiným subjektům a zároveň se bránit (vzepřít) proti neoprávněným zásahům do této sféry ze strany jiných osob.⁹

Dle ustanovení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (dále jen „ZOOÚ“)¹⁰, se osobním údajem rozumí „jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu“.

Tato definice, spíše než určitě, poměrně obecně vymezuje prostor, ve kterém se pojem osobní údaj z právního hlediska může pohybovat. Jelikož se veškerá problematika týkající se osobních údajů věnuje jejich ochraně před zneužitím, je toto široké pojetí zcela na místě.

⁶ Právo na informační sebeurčení konkrétně v čl. 10 odst. 3 Listiny.

⁷ Nález ÚS ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10.

⁸ Nález ÚS ze dne 2. 11. 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09.

⁹ Nález ÚS ze dne 1. 3. 2000, sp. zn. II. ÚS 517/99.

¹⁰ § 4.

V rámci rozboru definice je vhodné začít skutečností, že je ztotožňován pojem údaj a informace, v oblasti IT se užívá také pojem data. Zákonodárce především pracuje se vztahem, který se vytváří mezi určitou informací a tím, o kom daná informace vypovídá – tedy reálnou fyzickou osobou (i nasciturem). Následkem vytvořeného vztahu je pak identifikace fyzické osoby, která se nadále označuje jako subjekt údajů. Je však potřeba mít na paměti, že se nejedná pouze o identifikaci přímou, ale i nepřímou.¹¹ ZOOÚ tuto terminologii dále nerozvádí, k objasnění nepomůžou ani definice užívané v evropské právní úpravě, ze kterých ZOOÚ vychází, kdy Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a jejich volným pohybem (dále jen „Směrnice 95/46/ES“) označuje osobní údaje jako „*veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné osobě (subjekt údajů); identifikovatelnou osobou se rozumí osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména s odkazem na identifikační číslo nebo na jeden či více zvláštních prvků její fyzické, fyziologické, psychické, ekonomické, kulturní nebo sociální identity*“ a Úmluva Rady Evropy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (dále jen „Úmluva 108“) se omezuje na pouhé označení osobních údajů jako „*každé informace týkající se identifikované nebo identifikovatelné fyzické osoby*“¹².

Až odborná literatura a zejména komentáře k ZOOÚ již podávají podrobnější výklad. Dále např. s přihlédnutím k britské právní úpravě je možno dovodit jednoznačný význam možností přímé a nepřímé identifikace subjektu údajů. U přímé identifikace je možno daný subjekt identifikovat na základě dostupných údajů (nejčastěji jméno, příjmení a datum narození), u nepřímé identifikace je toto možné na základě dostupných údajů ve spojitosti s dalšími informacemi, které má daný správce nebo jiná osoba k dispozici nebo si je může opatřit (např. z veřejné databáze). Je tedy vždy nutno vzít v potaz každého, kdo má potenciální přístup k daným údajům způsobitelným ve spojitosti s další dostupnou informací jednoznačně identifikovat konkrétní fyzickou osobu.^{13 14}

¹¹ Matoušová, M., Hejlík, L. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 2. vydání, ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 18 – 20.

¹² Čl. 2 písm. a).

¹³ Matoušová, M., Hejlík, L. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 2. vydání, ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 18 – 21.

Původní definice ZOOÚ před novelizací byla rozšířena i o negativní ustanovení, dle kterého se o osobní údaj nejedná, „*pokud je ke zjištění identity subjektu potřeba nepřiměřené množství času, úsilí či materiálních zdrojů*“. Lze tedy i nadále předpokládat, že poměřovacím kritériem u možnosti opatřit si doplňující informace a na základě těchto s určitostí identifikovat konkrétní osobu, bude vynaložení přiměřeného úsilí.¹⁵

Stejným způsobem je možno vytyčit rozdíl mezi pojmy určený a určitelný subjekt údajů, kdy určený je ten, který je přímo identifikovatelný na základě dostupných údajů. Určitelný je poté takový subjekt údajů, který je možné identifikovat na základě údajů, které jsou k dispozici, ve spojitosti s těmi, které je možno dále získat (např. z veřejné databáze).

Od osobního údaje je nutno odlišit ještě termín projev osobní povahy, se kterým pracuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“)¹⁶. Jedná se totiž o pojem obsahově širší, který však v určitých případech osobní údaj může obsahovat.¹⁷

Na závěr lze k identifikovatelnosti shrnout, že k posouzení dostupných údajů je vždy potřeba přistupovat individuálně. Je vždy na místě zohlednit okolnosti jako jsou údaje, které již určitá osoba má k dispozici a také údaje, které je schopna si bez vynaložení nepřiměřeného úsilí dále opatřit. Stejně údaje v rukou různých osob nemají vždy stejný význam a hodnotu. Je třeba zohlednit jakoukoliv kombinaci osobních údajů, která ve výsledku umožní jednoznačně identifikovat určitou fyzickou osobu.¹⁸

¹⁴ Novák, D. *Zákon o ochraně osobních údajů a předpisy související: komentář*. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 86 – 88.

¹⁵ Maštálka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, s. 19.

¹⁶ § 81 an.

¹⁷ Stanovisko ÚOOÚ č. 3/2012: K pojmu osobní údaj. Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9187

¹⁸ Maštálka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, s. 20.

3 Práva a povinnosti při zpracování osobních údajů

Ke zpracování osobních údajů se vztahuje řada práv a povinností, jejichž dodržování je třeba respektovat pod hrozbou sankce za případný správní delikt. Základní výčet práv a povinností týkajících se zpracování osobních údajů je stanoven v § 5 ZOOÚ. Výčet je poměrně rozsáhlý a podrobný, některá ustanovení však bez dalšího výkladu nejsou na první pohled zcela jasná. V této kapitole budou tedy jednotlivá ustanovení detailněji rozebrána s odkazem na stanoviska ÚOOÚ, komentář k ZOOÚ a odbornou literaturu.

3.1 Povinnosti správce při zpracování osobních údajů

a) Povinnost stanovit účel, k němuž mají být osobní údaje zpracovány¹⁹

Z povinnosti správce stanovit účel zpracování osobních údajů vyvstává jednak nutnost určit při získávání osobních údajů důvod *proč* se tyto osobní údaje shromažďují, jednak nutnost stanovit *cíl*.²⁰

Toto určení může být buď čistě soukromého charakteru, kdy zejména podnikatelé pro účely vedení zákaznických databází, zjišťování zákaznické spokojenosti, zasílání obchodních sdělení apod. se souhlasem subjektů údajů shromažďují osobní údaje a dále je k požadovanému účelu využívají. Stejně tak může být zpracování osobních údajů uloženo přímo ze zákona, kdy je podmíněno speciálními právními předpisy v konkrétním rozsahu, např. z. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, z. č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, z. č. 85/1996 Sb., o advokacii. Samozřejmě, toto určení musí být vždy v souladu se základními právními zásadami a především v souladu s dobrými mravy.

S přihlédnutím k § 4 písm. j) ZOOÚ, který stanoví, že správcem se rozumí „každý subjekt, který určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů, provádí zpracování a odpovídá za něj. Zpracováním osobních údajů může správce zmocnit nebo pověřit zpracovatele, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak“, z výše uvedené

¹⁹ § 5 odst. 1 písm. a) ZOOÚ.

²⁰ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. Nakladatelství ANAG, 2010, s. 70.

povinnosti přímo vyplývá základní diferenciaci mezi správcem a zpracovatelem, jelikož účel stanovuje pouze a výlučně správce.²¹

b) Povinnost stanovit prostředky a způsob zpracování²²

Tak, jako má správce při zpracování osobních údajů povinnost stanovit účel zpracování, je povinen určit také prostředky a způsob, obojí ještě před započítím samotného zpracování a samozřejmě s ohledem na stanovený účel zpracování. Zde však správce svým výběrem vázán není a v průběhu zpracování může původně zvolené měnit, neboť je zřejmé, že v souladu s vývojem v jeho interních předpisech (směrnice, procesní instrukce, provozní řády aj. akty), stejně tak jako v oblasti techniky, postupně dochází ke změnám a tyto je potřeba ve stanovení prostředků a způsobu zpracování zohlednit.

Ne vždy však toto stanovení závisí čistě jen na vůli správce, ta se uplatní pouze v případě, že prostředky a způsob nejsou v určitém rozsahu již stanoveny věcně příslušným právním předpisem či v případech, kdy nejsou stanoveny vůbec a právní úprava tedy správci ponechává prostor pro vytyčení dle jeho vlastního uvážení. Vždy by si tak správce měl podrobně nastudovat právní úpravu vztahující se k oboru, v němž se v rámci svého podnikání pohybuje.

Forma splnění této povinnosti zákonem předepsána není, nejčastěji se však prostředky a způsob zpracování osobních údajů stanovují v interních předpisech správce, dále také v kombinaci s projektovou a provozní dokumentací technických systémů a pracovišť, s čímž souvisí také zabezpečení osobních údajů tak, aby nemohlo dojít k jejich nahodilé změně, ztrátě, úniku a následnému zneužití či jinému neoprávněnému zpracování.²³

c) Povinnost zpracovat pouze přesné osobní údaje²⁴

Osobní údaje je primárně nutné vždy získat a dále zpracovat zákonným způsobem. Z tohoto základního předpokladu se pak dále odvíjí povinnost dbát o

²¹ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. Nakladatelství ANAG, 2010, s. 70.

²² § 5 odst. 1 písm. b) ZOOÚ.

²³ Matoušová, M., Hejlík, L. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 2. vydání, ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 209 - 211.

²⁴ § 5 odst. 1 písm. c) ZOOÚ.

zpracování pouze pravdivých a přesných osobních údajů a v případě, že tomu tak není, zjednat nápravu. Touto formulací není myšleno pouhé zpracování bez překlepů a gramatických chyb, ale také uvedení osobního údaje vždy pouze s pravdivou informací – např. uvedení správných údajů s poznámkou, že osoba je dlužníkem, přičemž tomu tak není, by bylo zjevným zpracováním nepřesných osobních údajů.

Odpovědnost správce za nepřesné údaje však nelze vždy vyvozovat. Je nutno přihlídnout zejména k tomu, jakým způsobem správce osobní údaje získal. V případě, že je získal od samotného subjektu, je zde samozřejmě mnohem větší pravděpodobnost, že údaje jsou v pořádku. Podstatně větší nejistota naopak panuje při získávání dat z veřejně dostupných zdrojů, kde není možno se zcela spolehnout na jejich aktuálnost a úplnost.

Neaktuálnost údajů může správce jednak dovodit sám svou činností (nejčastěji porovnáváním s jinými registry), jednak na základě podnětu subjektu údajů. Ten si nejprve může dle § 12 ZOOÚ vyžádat informaci o zpracování svých osobních údajů a dále má dle § 21 ZOOÚ právo na odstranění zjištěného rozporného stavu, a to zejména formou blokování, provedení opravy, doplnění nebo likvidací osobních údajů.

Správce je povinen provést opravu či doplnění údajů bezprostředně poté, co tento nesoulad zjistí, jinak je nutné údaje bez zbytečného odkladu zlikvidovat. ZOOÚ však správci ponechává ještě možnost dočasné blokace údajů, kdy se v této době může za využití všech dostupných prostředků pokusit stav napravit. Toto ustanovení je však poněkud nejasné s ohledem na fakt, že ZOOÚ nestanovuje žádnou lhůtu pro trvání blokace. Správcům by se tedy mohlo nabízet obcházení zákona v tom smyslu, že by po neurčitě dlouhou dobu pouze napravoval nesoulad údajů, aniž by tyto musel ihned vymazávat ze své evidence. Na druhou stranu by se tak správce mohl dopustit protiprávního jednání s ohledem na povinnost zpracovávat osobní údaje pouze v souladu se stanoveným účelem²⁵, „neboť zpracovávání nepřesných údajů by s největší pravděpodobností nebylo v souladu s prvotním účelem zpracování.“²⁶.

²⁵ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 72 - 74.

²⁶ Tamtéž s. 74.

Výjimka z povinnosti zpracovávat pouze přesné a pravdivé údaje platí tehdy, jedná-li se o zpracování osobních údajů nezbytných pro plnění povinností správce stanovených zvláštními zákony, zejména pro zajištění:

- bezpečnosti České republiky,
- obrany České republiky,
- veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti,
- předcházení, vyhledávání, odhalování trestné činnosti a stíhání trestných činů,
- významného hospodářského zájmu České republiky nebo Evropské unie,
- významného finančního zájmu České republiky nebo Evropské unie, kterým je zejména stabilita finančního trhu a měny, fungování peněžního oběhu a platebního styku, jakož i rozpočtová a daňová opatření, a další.²⁷

Nepřesné údaje však musí být označeny, rovněž je správce povinen sdělit příjemcům údajů informaci o jejich blokaci, opravě, doplnění či likvidaci, a to bez zbytečného odkladu.²⁸

d) Povinnost shromažďovat osobní údaje v souladu se stanoveným účelem²⁹

Stejně tak, jako musí správce ještě před zahájením zpracování stanovit účel, prostředky a způsob, je potřeba, aby již znal i rozsah údajů, které chce zpracovávat. Tyto povinnosti na sebe vzájemně navazují, neboť není možné, aby správce stanovil rozsah bez toho, aniž by již operoval s konkrétním účelem.³⁰

²⁷ § 3 odst. 6 ZOOÚ.

²⁸ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 74.

²⁹ § 5 odst. 1 písm. d) ZOOÚ.

³⁰ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 75.

Nejen z obecné zásady přiměřenosti³¹ vyplývá, že jedním ze základních principů zpracování osobních údajů je to, že zpracovávaných údajů by mělo být vždy co možná nejméně. Toto lze dovodit také z ustanovení článku 6 odst. 1 písm. c) Směrnice 95/46/ES, který stanoví, že osobní údaje musí být „*přiměřené, podstatné a nepřesahující míru s ohledem na účely, pro které jsou shromažďovány a /nebo dále zpracovávány.*“

Z logiky věci opět vyplývá, že v některých případech může být konkrétním právním předpisem stanoven účel i rozsah zpracování³² či naopak negativní výčet údajů, které zpracovány být nesmí³³. Pokud tomu tak není a správce shromažďuje údaje z vlastní pohnutky, pak tedy stejně jako účel musí v návaznosti na něj stanovit také rozsah zpracovávaných údajů. Správce by tak každé zpracování měl předem pečlivě promyslet a uvážit, zda skutečně nutně potřebuje všechny požadované osobní údaje a k dosažení stanoveného účelu nepostačují údaje v menším rozsahu.

e) **Povinnost uchovávat osobní údaje pouze po nezbytnou dobu**³⁴

Článek 6 odst. 1 písm. e) Směrnice 95/46/ES stanoví, že osobní údaje musí být „*uchovávány ve formě umožňující identifikaci subjektů údajů po dobu ne delší než je nezbytné pro uskutečnění cílů, pro které jsou shromažďovány nebo dále zpracovávány.*“. Jak úprava na úrovni Evropské unie v podobě Směrnice 95/46/ES, tak úprava v podobě ZOOÚ neuvádí konkrétní časový údaj, který by jasně definoval dobu, po kterou je možné osobní údaje uchovávat.

Opět je tedy nutné hledat úpravu ve speciálních ustanoveních právních předpisů, které primárně povinnost uchovávat osobní údaje ukládají a je nutno striktně dodržovat dobu takto uloženou. Překročit ji lze pouze se souhlasem subjektu údajů. Pokud však konkrétní doba stanovena není, je její určení na správci. Ten za její určení nese odpovědnost a musí tak stále respektovat uchování pouze po dobu trvání zákonné povinnosti či právního vztahu, popř. pro vypořádání vzájemných práv

³¹ „*účel je třeba naplnit s použitím nezbytného minima zpracovávaných osobních údajů, rozsah zpracovávaných osobních údajů nesmí jakkoli přesahovat rámec stanoveného účelu.*“

Maštálka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, s. 76.

³² Např. § 30 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“).

³³ Např. § 12 odst. 2 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ § 5 odst. 1 písm. e) ZOOÚ.

a povinností, správce navíc vždy musí posoudit, které údaje jsou k naplnění daného účelu opravdu nezbytné a údaje nadbytečné musí zlikvidovat.³⁵

Kromě výše uvedených možností lze osobní údaje uchovávat po delší dobu pouze pro účely státní statistické služby, pro účely vědecké a pro účely archivnictví. Kromě toho lze právo na uchování údajů nad rámce stanovené doby dovodit také z některých právních předpisů³⁶, a to za splnění daných podmínek.³⁷

f) Povinnost zpracovávat osobní údaje pouze v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny³⁸

Tato povinnost bezprostředně navazuje na povinnosti zakotvené již v § 5 odst. 1 písm. a) a d), kdy tyto povinnosti se nejen navzájem doplňují, ale také zpřesňují. Toto ustanovení představuje omezení libovůle správců při zpracování osobních údajů, kdy jim takto znemožňuje svévolné nakládání s nimi. Omezení se vztahuje na veškeré zpracování osobních údajů, tedy i takové, které probíhá na základě souhlasu subjektu údajů se zpracováním. Toto ustanovení směřuje především k tomu, aby subjekt vždy měl přehled o tom, jakým způsobem se s jeho údaji nakládá, a to i tehdy, pokud primárně nemá možnost rozhodnout již o samotném zpracování.³⁹

I zde však existuje zákonná výjimka, a to především v oblasti práva trestního, správního, práva sociálního zabezpečení apod., kde jsou zejména orgány činné v trestním řízení, orgány finanční správy, soudy, Úřad práce aj. oprávněny od správce osobní údaje požadovat a zpracovávat je nad rámec původně stanoveného účelu.⁴⁰

V praxi tato povinnost přílišný dopad na činnost správce mít nemusí, i když se to tak na první pohled může jevit. Je pouze nutné při vymezování účelu zpracování dbát na to, k čemu chce správce údaje opravdu využívat a k jakému cíli je zamýšlí

³⁵ Z rozhodovací činnosti ÚOOÚ: *Ke zpracování osobních údajů bývalých zaměstnanců*. [cit. 01. 03. 2016] Dostupné z WWW: <https://www.uouu.cz/ke-zpracovani-osobnich-udaju-byvalych-zamestnancu/d-1585>.

³⁶ Např. § 150 zákoníku práce; uchování dle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o archivnictví“).

³⁷ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 78 - 80.

³⁸ § 5 odst. 1 písm. f) ZOOÚ.

³⁹ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 80.

⁴⁰ Matoušová, M., Hejlík, L. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 2. vydání, ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 256.

shromažďovat – dle toho je poté potřeba vymezit cíl dostatečně určitě, avšak ne příliš úzce, aby následně nedošlo ke zbytečnému porušení ZOOÚ⁴¹.

g) Povinnost shromažďovat osobní údaje pouze otevřeně⁴²

„Při posuzování zásady, ukládající správci tuto povinnost, je východiskem legalita shromažďování osobních údajů.“⁴³

Správce nesmí zpracovávat shromážděné osobní údaje k jinému účelu, než k tomu, který byl primárně stanoven při shromažďování údajů – tedy účel, o kterém byl subjekt údajů při udělování souhlasu se zpracováním informován. Pokud je účelů zpracování více, je nutné, aby subjekt o všech věděl a aby se jeho souhlas vztahoval ke všem (v případech kdy je souhlas subjektu vyžadován).

Podobně jako předchozí povinnosti, i tato nestojí samostatně a je úzce propojena s dalšími ustanoveními ZOOÚ, zde konkrétně s informační povinností správce⁴⁴ zakotvenou v § 5 odst. 4, § 11 a 12 ZOOÚ. Stejně jako u povinnosti zpracovávat osobní údaje pouze v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny, je zde zohledněna jedna ze základních myšlenek ZOOÚ, a to, aby subjekt údajů vždy měl přehled o tom, jakým způsobem se s jeho údaji nakládá, a to i tehdy, pokud primárně nemá možnost rozhodnout již o samotném zpracování.⁴⁵

V případě, že jsou osobní údaje shromažďovány pod záminkou jiného účelu nebo jiné činnosti, označuje se toto jako maskování skutečného účelu. K rozporu se ZOOÚ může dojít velice snadno, stěžejním principem otevřenosti je docílit toho, aby subjekt o shromažďování svých údajů vždy věděl.⁴⁶

Pro úplný výklad tohoto ustanovení je však potřeba jej podrobněji rozebrat: *„Správce je povinen shromažďovat osobní údaje pouze otevřeně; je vyloučeno shromažďovat údaje pod záminkou jiného účelu nebo jiné činnosti“*. Věta první tedy

⁴¹ Matoušová, M., Hejlík, L. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 2. vydání, ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 258 - 259.

⁴² § 5 odst. 1 písm. g) ZOOÚ.

⁴³ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 82.

⁴⁴ Více v části 3.6 této práce.

⁴⁵ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 82 - 83.

⁴⁶ Matoušová, M., Hejlík, L. *Osobní údaje a jejich ochrana*. 2. vydání, ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 259 - 260.

zcela jasně stanovuje, že správce nesmí shromažďovat údaje utajeně, tedy bez vědomí subjektu. Věta za středníkem má však význam poněkud odlišný. Podle něj subjektu je známo, že jeho údaje jsou shromažďovány, avšak nezná pravý důvod.

Tato povinnost tedy velkým dílem přispívá k ochraně osobních údajů, neboť subjekt se může díky otevřenosti shromažďování sám podílet na ochraně svých údajů, a to například tím, že se bude domáhat oprav v případě nepřesností či nepravdivostí.

Správce však musí dodržovat obě povinnosti a stačí porušení byť jen jedné z nich, aby došlo ke spáchání přestupku či správního deliktu.

h) Povinnost nesdružovat osobní údaje, které byly získány k rozdílným účelům⁴⁷

Smyslem tohoto ustanovení je zabránit správci, aby sdružoval osobní údaje, které shromáždil za určitým účelem s dalšími údaji, taktéž získanými pro další zpracování, avšak za účelem odlišným. Shromažďováním vícero informací a jejich slučováním získávají takové údaje zcela novou hodnotu a docházelo by tak k mnohem většímu a citelnějšímu zásahu do soukromí fyzické osoby.

Možností, kdy lze osobní údaje sdružovat, jsou případy, kdy se tak děje pouze pro osobní potřebu. „*Nicméně pokud tak správce osobních údajů nebude činit pouze a výhradně pro osobní potřebu, což by bylo posuzováno ve smyslu ustanovení § 3 odst. 3 ZOOÚ, nelze s tímto odůvodněním překračovat ZOOÚ.*“

Dále k takovému sdružování dochází v oblasti státní správy nebo samosprávy, na jejichž úrovni jsou vytvářeny společné databáze. Argumentem je větší efektivita při práci zaměstnance, který je s větším počtem údajů schopen lépe vyřídit záležitosti subjektu údajů. Toto slučování však probíhá na základě zákonného zmocnění a jen na základě zákonných výjimek je možné využívat a sdružovat osobní údaje z více různých evidencí jinak než pouze pro osobní potřebu⁴⁸.⁴⁹

⁴⁷ § 5 odst. 1 písm. h) ZOOÚ.

⁴⁸ Např. z. č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, ve znění pozdějších předpisů (§ 16 odst. 4); z. č. 337/1992 Sb., o správě daní poplatků, ve znění pozdějších předpisů (§ 36 odst. 1); z. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (§ 85 odst. 1 písm. d).

⁴⁹ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 84.

3.2 Povinnost správce zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem subjektu údajů⁵⁰

Toto ustanovení zakotvuje základní princip veškerého zpracování osobních údajů, a tím je nutný souhlas subjektu údajů, bez něhož, až na výjimky, není možné údaje zpracovávat. Požadavek má svůj základ jednak již v čl. 10 Listiny, kde je zakotvena ochrana soukromí a ochrana před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů, která patří mezi ta nejzákladnější lidská práva, jednak ve Směrnici 95/46/ES.⁵¹

Ta hned v samotném úvodu zakotvuje souhlas jako jednu z nutných podmínek zákonnosti zpracování osobních údajů⁵² a dále uvádí, že „*údaje, které svou povahou mohou porušit základní svobody nebo soukromí, by neměly být předmětem zpracování, pokud k tomu nedá subjekt údajů výslovný souhlas; že odchylky z tohoto zákazu nicméně musejí být jednoznačně stanoveny, aby se vyhovělo zvláštním potřebám*“.⁵³ Kromě toho nutnost souhlasu figuruje dále také mezi zásadami pro zpracování osobních údajů.⁵⁴

Česká právní úprava ustanovení Listiny i Směrnice 95/46/ES samozřejmě reflektuje. Kromě povinností stanovených v § 5 a násl. ZOOÚ je potřeba upozornit na § 10, který garantuje práva již zakotvená Listinou, a to, že „*při zpracování osobních údajů správce a zpracovatel dbá, aby subjekt údajů neutrpěl újmu na svých právech, zejména na právu na zachování lidské důstojnosti, a také dbá na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života subjektu údajů.*“ Zdůraznění tohoto základního principu lze chápat v tom smyslu, že i svobodné udělení souhlasu nelze vždy považovat za legitimní titul pro zpracování osobních údajů a naopak, takto udělený souhlas by bylo možno v určitých případech považovat za neplatný.⁵⁵

⁵⁰ § 5 odst. 2 ZOOÚ.

⁵¹ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 86.

⁵² Recital 30.

⁵³ Recital 33.

⁵⁴ Článek 7 písm. a).

⁵⁵ Maštálka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, s. 48 - 49.

Nakolik je institut souhlasu subjektu významným ochranným prvkem při zpracování osobních údajů je možno dovodit i z rozsudku Nejvyššího správního soudu⁵⁶, který se k tomuto vyjádřil tak, že „*zpracování osobních údajů vychází ze zásady, podle níž právo disponovat s osobními údaji náleží fyzické osobě, k níž se tyto informace vztahují (subjektu údajů), a nikoli tomu, kdo je jejich držitelem. Je proto logické, že základním právním titulem pro zpracování osobních údajů je z principu věci souhlas subjektu údajů.*“

ZOOÚ souhlas zvláště definuje v § 4 písm. n) jako *svobodný a vědomý projev vůle subjektu údajů*. Souhlas, jakožto právní jednání, je nutno posuzovat v souladu s občanským zákoníkem. To stejné platí také pro odvolání souhlasu. I přesto, že česká ani evropská právní úprava tento institut výslovně neřeší, vyplývá tato možnost jednak z povahy věci, kdy prvotní udělení souhlasu je jednostranným projevem vůle subjektu, jednak základní ústavní zásadou legální licence. Platné odvolání souhlasu tak správce uvádí do stavu, kdy nemá právní titul pro zpracování a v důsledku toho musí dosud shromážděné údaje zlikvidovat. Pokud by o platnosti odvolání vyvstaly pochybnosti, je možné údaje po přiměřenou dobu blokovat.

Jednostranné odvolání souhlasu ze strany subjektu není nijak časově limitované a správce by tak mohl být nepříjemně překvapen. Ochranu soukromí však nelze interpretovat pouze jako nástroj jedince vůči nepoctivým podnikatelům. Situace neupravená v ZOOÚ nachází řešení v občanském zákoníku⁵⁷, který stanoví odpovědnost subjektu údajů za škodu vzniklou správci bezdůvodným odvoláním souhlasu, původně uděleného na určitou dobu. V konkrétním případě by bylo nutné přihlídnout ke všem okolnostem a důvodům, které subjekt k odvolání vedly. Je však potřeba zdůraznit, že odpovědnost subjektu za škodu se nevztahuje na případy, kdy byl souhlas udělen na dobu neurčitou.⁵⁸

Za účelem zabránění jakýmkoliv nepříjemnostem spojeným s odvoláním souhlasu by se správci mohlo zdát jako vhodně řešení vyloučení této možnosti, a to přímo ve smlouvě uzavírané se subjektem či v obchodních podmínkách, kde je

⁵⁶ Rozsudek NSS ze dne 12. 2. 2009, č. j. 9 As 34/2008. Dostupné z WWW: <http://www.nssoud.cz/Uvod/art/1>.

⁵⁷ § 87 odst. 2.

⁵⁸ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 133 – 135.

klauzule o souhlasu se zpracováním uvedena. Takové ustanovení by však bylo v rozporu s platným právem, neboť by porušovalo jednu ze základních zásad soukromého práva, a to, že nikdo se nemůže předem vzdát svých práv.⁵⁹

Z povinnosti zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem subjektu údajů jsou však dále stanoveny výjimky, kdy souhlas jako právní titul pro zpracování vyžadován není. ZOOÚ vymezuje následující případy:

a) **Zpracování nezbytné pro dodržení právní povinnosti správce**

Typický příklad, kdy povinnost zpracovávat osobní údaje vyplývá přímo z právního předpisu, dle něž správce postupuje.⁶⁰ Jedná se také o nejčastější důvod zpracování osobních údajů vůbec.

Především se jedná o případy, kdy jsou povinnosti uložené právními předpisy v oblasti práva finančního, sociálního zabezpečení a pracovního apod.⁶¹. Avšak nelze zde podřadit zpracování pro účely smlouvy se subjektem údajů⁶². Povinnost zpracovávat údaje často nebývá ani výslovně uvedena, avšak nutnost vyplývá z obsahu ustanovení, neboť kdyby ke zpracování údajů ze strany správce nedošlo, nemohly by být dodrženy jiné zákonné povinnosti.⁶³

Ani toto ustanovení ZOOÚ však neponechává naprostou volnost správci zpracovávat osobní údaje na základě jakékoliv zákonem stanovené povinnosti. Na prvním místě, samotné právní předpisy obsahující nutnost zpracování osobních údajů musí dbát Listinou garantovaného práva subjektu na ochranu soukromí a do tohoto nesmí zasahovat více, než je pro daný účel nutné. K poměřování ústavněprávních hodnot se užívá testu proporcionality⁶⁴. Vždy je potřeba dbát ochrany soukromí subjektu. Jakýkoliv nadbytečný zásah je nežádoucí.⁶⁵

⁵⁹ Kučerová, A., Nonnemann, F. *Ochrana osobních údajů v praktických příkladech*. Vydání první, Praha, BOVA POLYGON, květen 2013, s. 48.

⁶⁰ § 5 odst. 2 písm. a) ZOOÚ.

⁶¹ Např. § 96 zákoníku práce, § 33 exekučního řádu, § 3 odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů.

⁶² Zpracování pro účely smlouvy se subjektem údajů – více v části 3.2 písm. b) této práce.

⁶³ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 87.

⁶⁴ Nález ÚS ze dne 17.2.1999, sp. zn. Pl.ÚS 16/98, který se k principu proporcionality vyjadřuje následovně:

„Při posuzování možnosti omezení základního práva či svobody ve prospěch jiného základního práva resp. svobody lze stanovit tyto podmínky, za jejich splnění má prioritu jedno základní právo či svoboda:

K tomuto lze jako příklad uvést právo na soukromí ve vztahu k pracovnímu životu pojaté Evropským soudem pro lidská práva, který jej vymezil tak, že „*respektování soukromého života musí do určité míry zahrnovat právo na vytváření a rozvíjení vztahů s dalšími lidskými bytostmi. Neexistuje důvod pro to, aby tento způsob chápání pojmu "soukromý život" vylučoval aktivitu profesní nebo obchodní povahy, protože právě během své pracovní činnosti má většina lidí značnou, ne-li největší příležitost rozvíjet vztahy s vnějším světem. Není vždy možné jasně rozlišit, které činnosti jednotlivce tvoří část jeho profesního nebo obchodního života a které nikoli.*“.^{66 67}

b) Zpracování nezbytné pro plnění smlouvy, jednání o uzavření nebo změně smlouvy

Jedná se o případy smluvních vztahů mezi subjektem údajů a správcem, přičemž je dále možné rozlišit situaci, kdy smluvní vztah již existuje a situaci, kdy subjekt údajů poskytuje své osobní údaje dobrovolně, a to za účelem budoucího uzavření smlouvy či její změny.⁶⁸

V obou případech se jedná o dobrovolné poskytnutí údajů samotným subjektem a presumuje se tak jeho souhlas, který již díky tomu není nadále vyžadován. Zároveň platí, že subjekt údajů si je vědom *účelu*, pro který údaje poskytuje, *ví komu* je poskytuje, a stejně tak zná *dobu*, čímž je splněna správčova informační povinnost^{69 70}.

Vždy je však třeba mít na paměti, že základním předpokladem pro naplnění tohoto ustanovení je podmínka, že subjekt údajů musí být jednou ze smluvních stran

První podmínkou je jejich vzájemné poměrování, druhou je požadavek šetření podstaty a smyslu omezovaného základního práva resp. svobody.

Vzájemné poměrování ve vzájemné kolizi stojících základních práv a svobod spočívá v následujících kriteriích - prvním je kriterium vhodnosti, tedy odpověď na otázku, zdali institut, omezující určité základní právo umožňuje dosáhnout sledovaný cíl - tj. ochranu jiného základního práva. Kriterium potřebnosti spočívá v porovnání legislativního prostředku, omezujícího základní právo resp. svobodu s jinými opatřeními, umožňujícího dosáhnout stejného cíle, avšak nedotýkajícího se základních práv a svobod. Třetím kriteriem je porovnání závažnosti obou v kolizi stojících základních práv.“

⁶⁵ Novák, D. *Zákon o ochraně osobních údajů a předpisy související: komentář*. 1. vydání, Praha:

Wolters Kluwer, 2014, s. 154.

⁶⁶ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. prosince 1992 ve věci Niemietz vs. Německo.

⁶⁷ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 137.

⁶⁸ § 5 odst. 2 písm. b) ZOOÚ.

⁶⁹ Informační povinnost dále v části 3.6 této práce.

⁷⁰ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 88 – 89.

nebo iniciátorem uzavření nebo změny smlouvy. Nestačí, pokud je subjekt údajů pouhým předmětem smlouvy či je jinak obdobně smlouvou dotčen.⁷¹

Navzdory výjimce, která se na zpracování osobních údajů v souvislosti se smluvním vztahem mezi subjektem a správcem vztahuje, jsou velice časté případy, kdy je souhlas i přesto vyžadován a je tedy ze své podstaty nadbytečný. Tento souhlas bývá včleněn do obchodních podmínek, které mívají povahu samostatného dokumentu, tvořícího nedílnou součást smlouvy. V žádném případě však nelze takovýmto souhlasem podmiňovat uzavření, platnost či trvání smlouvy. „Z toho vyplývá, že souhlas se zpracováním osobních údajů nemůže a nesmí být podmínkou, která by sama o sobě znemožňovala (v případě jeho neudělení) uzavření smluvního vztahu, neboť osobní údaje nemohou být vedle peněz dalším platidlem za poskytnutou službu nebo zboží.“⁷²

c) Zpracování nezbytné k ochraně životně důležitých zájmů subjektu údajů

Souhlas je bez zbytečného odkladu nutné získat. Pokud souhlas není dán, musí správce ukončit zpracování a údaje zlikvidovat.⁷³

Právním titulem pro zpracování zde tedy i nadále zůstává souhlas subjektu. Výjimka v tomto případě se vztahuje na dobu jeho získání, která se oproti standardnímu postupu posunuje. Souhlas je nutné získat následně – hned, jakmile je to možné. Pokud by k jeho získání nedošlo, vztahuje se na správce povinnost zpracovávané údaje bez dalšího zlikvidovat.

Dále je potřeba vyložit pojem životně důležitý zájem. ZOOÚ jej blíže nevymezuje, stejně tak žádná jiná právní úprava. V odborné literatuře se můžeme setkat se dvěma různými pojetími. Tím prvním je jednak ochrana života a zdraví jedince,

⁷¹ Maštálka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, s. 53.

⁷² Stanovisko ÚOOÚ č. 2/2011: *Zpracování osobních údajů na základě souhlasu ve smlouvě nebo Všeobecných obchodních podmínkách a s tím související problémy*. [cit. 20. 02. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9185.

⁷³ § 5 odst. 2 písm. c) ZOOÚ.

jednak ochrana majetku vysoké hodnoty.⁷⁴ Druhé pojetí se omezuje jen na skutečné ohrožení života a jeho záchranu. Ochranu majetku naopak striktně odmítá.⁷⁵

K uplatnění tohoto právního titulu zpracování osobních údajů v praxi dochází velice zřídka. Jako příklad lze uvést případy nezvěstného subjektu údajů a případů, kdy by z vážných důvodů nebylo možné subjekt kontaktovat a zároveň by nezpracování jeho údajů mohlo mít vážné následky.

Úprava ZOOÚ je v tomto případě přísnější než úprava obsažená ve Směrnici 95/46/ES⁷⁶. Ta zachování životně důležitých zájmů subjektu údajů uvádí jako samostatný titul, bez dalších povinností v podobě dodatečného získávání souhlasu či případné likvidace.⁷⁷

d) Oprávněně zveřejněné osobní údaje v souladu se zvláštním právním předpisem⁷⁸

V souladu s tímto ustanovením ZOOÚ je nutné zpracovávat pouze oprávněně zveřejněné údaje. Ty jsou kategorií užší, než v § 4 písm. l) ZOOÚ definované zveřejněné osobní údaje. Bez souhlasu subjektu údajů lze tedy zpracovávat jen ty údaje, které jsou zpřístupněny jako součást zákonného veřejně dostupného seznamu⁷⁹ nebo jsou oprávněně zveřejněny médii⁸⁰ či subjekty samotnými. Nelze zde však řadit údaje, k jejichž získání je potřeba nejprve prokázat právní zájem⁸¹.

Údaje zveřejněné médii lze zásadně dále legitimně zpracovávat, pokud jsou pravdivé. Jen výjimečně se však lze setkat s případy, kdy se subjekt domohl u soudu rozhodnutí, že médii zveřejněné údaje byly nepravdivé či zasahovaly do soukromí subjektu nad míru. U osobních údajů zveřejněných samotným subjektem je situace poněkud odlišná. Každou takto uveřejněnou informaci lze bezesporu považovat za

⁷⁴ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 140 – 141; Maštálka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, s. 58.

⁷⁵ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 90.

⁷⁶ Článek 7 písm. d).

⁷⁷ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 141.

⁷⁸ § 5 odst. 2 písm. d) ZOOÚ.

⁷⁹ Např. katastr nemovitostí, obchodní rejstřík, živnostenský rejstřík.

⁸⁰ Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tiskový zákon“).

⁸¹ Např. centrální evidence závětí, neveřejná část živnostenského rejstříku, správní spis, soudní spis.

oprávněně zveřejněnou a každý správce ji dále může zpracovávat⁸². Individuálně by bylo nutno posuzovat situace, kdy by ke zveřejnění údajů o subjektu došlo bez jeho souhlasu osobou odlišnou. Zde by se o oprávněně zveřejněné údaje jednalo pouze v případě, že by se jednalo o žurnalistickou činnost a zachování svobody projevu⁸³.

Při výkladu žurnalistické činnosti lze přihlídnout k rozsudku ESD⁸⁴, který deklaroval, že „výjimka nedopadá jen na subjekty v oblasti sdělovacích prostředků podnikající, nýbrž na kohokoli, kdo je angažovaný v žurnalistice. Pojem „žurnalistika“ musí být interpretován extenzivně.“⁸⁵

Pro soulad se zákonem je dále nutné, aby bylo vždy zohledněno právo subjektu na soukromý a osobní život, do nějž není možno nepřiměřeně zasahovat. Pro posouzení konkrétní situace se užívá testu proporcionality^{86 87}.

e) Zpracování nezbytné pro ochranu práv a právem chráněných zájmů správce, příjemce nebo jiné dotčené osoby

I v případě ochrany práv správce, příjemce nebo jiné dotčené osoby však musí být brán zřetel na ochranu soukromého a osobního života subjektu údajů.

V jistém směru lze toto ustanovení považovat za určité vyvážení § 5 odst. 2 písm. c) ZOOÚ⁸⁸, který je zaměřen na ochranu subjektu údajů. Před zpracováním je nutno uvážit, zda jsou skutečně naplněny obě dvě podmínky, tj. zda se opravdu jedná o nezbytnou ochranu práv správce, příjemce či dotčené osoby, pokud ano, pak zda tato ochrana nadměrně nezasahuje do soukromí subjektu.

Při výkladu této výjimky z nutnosti předchozího získání souhlasu ke zpracování je vhodné přihlídnout k původnímu znění Směrnice 95/46/ES, z něhož český ZOOÚ vychází. Zákonodárce v tomto případě ne zvolil příliš vhodný překlad, díky čemuž došlo k významově dosti odlišnému znění českého textu. Přesný překlad Směrnice

⁸² Např. potenciální zaměstnavatel takto může hodnotit uchazeče o zaměstnání.

⁸³ Článek 17 Listiny.

⁸⁴ Rozsudek velkého senátu ESD ze dne 16. prosince 2008 ve věci Tietosuojavaltuutettu vs. Satakunnan Markkinapörssi Oy, Satamedia Oy.

⁸⁵ Novák, D. *Zákon o ochraně osobních údajů a předpisy související: komentář*. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 161.

⁸⁶ Více v poznámce č. 64.

⁸⁷ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 142 – 144.

⁸⁸ Více v části 3.2 písm. c) této práce.

95/46/ES⁸⁹ by měl umožňovat zpracování z důvodů oprávněných zájmů správce, příjemce či dotčené osoby, ale jen v případě, že *takové zájmy nejsou převýšeny základním právem subjektu údajů na ochranu soukromí*. Původní znění tedy zcela jasně vytyčuje přísnější ochranu práva na soukromí.

Pro užití této výjimky je potřeba kumulativního naplnění všech kritérií. Na právech dotčeným subjektem zde musí být správce, příjemce či jiná dotčená osoba. K pojmu správce a příjemce⁹⁰ plně vystačuje definice uvedená v § 4 písm. j) a o) ZOOÚ. Dotčenou osobou je možno chápat výkladem a *contrario* kohokoliv dalšího, pro jehož ochranu budou osobní údaje subjektu zpracovávány, avšak bez toho, že by byly dotčené osobě údaje předány.

Práva a právem chráněné zájmy těchto osob musí vyplývat přímo ze zákona, nemůže se jednat pouze o subjektivní hodnocení daných osob.

A nakonec, jiná možnost by v konkrétním případě s přihlédnutím k okolnostem neumožnila dosáhnout požadovaného cíle. Zvolený způsob ochrany těchto práv je jediný možný, a proto jej lze považovat za nezbytný. K nezbytnosti je ještě potřeba podotknout, že se jedná o situaci, kdy již nastala určitá událost, která vedla k ohrožení či narušení právem chráněných zájmů správce a jiné osoby, anebo lze rozumně očekávat, že k takovému ohrožení dojde. Pouhý předpoklad výše uvedeného nestačí.

I přes splnění podmínek stanovených v první části tohoto ustanovení musí být vždy dbáno ochrany soukromí a osobního života subjektu. Tato myšlenka, jež je v ZOOÚ stěžejní, má o to větší význam v případě, kdy se jedná o zpracování bez souhlasu subjektu. V tomto ustanovení se vždy budou porovnávat práva správce, příjemce či dotčené osoby na straně jedné, a práva subjektu, o jehož osobní údaje se jedná, na straně druhé.

⁸⁹ Článek 7 písm. f).

⁹⁰ Např. instalace kamerového systému na ochranu majetku správce (ochrana vlastnictví, zdraví vs. ochrana soukromí); žádost osoby (příjemce) o poskytnutí údajů o určitém zaměstnanci za účelem ochrany příjemcových práv - zaměstnavatel (správce) musí sám vyhodnotit nutnost takového předání za účelem ochrany příjemcových práv.

Často se zpracování odehrává proti vůli subjektu, jehož zájmy v takových případech ustupují „silnějším“ zájmům osob, v jejichž prospěch se zpracování odehrává.⁹¹

f) Údaje vypovídají o veřejně činné osobě, funkcionáři či zaměstnanci veřejné správy

Ustanovení se vztahuje pouze na údaje vypovídající veřejné nebo úřední činnosti a o funkčním nebo pracovním zařazení veřejně činných osob, funkcionářů a zaměstnanců veřejné správy.⁹² Z ustanovení je na první pohled patrná úzká vazba na zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. Naopak, vazba na Směrnici 95/46/ES zcela chybí, oporu tohoto ustanovení v legislativě Evropské unie nenajdeme.

Zpracování je zde zúženo jen na *poskytnutí* údajů, což lze vyložit jako pouhé zpřístupnění údajů přesně vymezenému okruhu uživatelů. V tomto je zřetelně viditelný rozdíl oproti *zveřejnění*, kdy jsou údaje zpřístupněny neurčitému počtu uživatelů.⁹³

Co se rozsahu poskytovaných údajů týče, NSS se k tomuto vyjádřil ve svém rozsudku⁹⁴, kde poměrně podrobně uvedl výčet všech kategorií údajů vztahujících se k činnosti zaměstnance. Zde řadí např. útvar, do něž je zaměstnanec zařazený, a postavení v něm, dále přímého nadřízeného, způsob výkonu práce apod. Kromě samotné veřejné či úřední činnosti se dále jedná také o jméno, příjmení a kontaktní údaj v podobě e-mailové adresy či telefonního čísla.

Obecně se však uplatňuje pravidlo, jež vychází z toho, že čím výše veřejně činná osoba stojí, tím větší zásah do svého soukromí musí strpět.⁹⁵

⁹¹ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 145 – 147; Maštalka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 55.

⁹² § 5 odst. 2 písm. f) ZOOÚ.

⁹³ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1, vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 97 – 99.

⁹⁴ Rozsudek NSS ze dne 27. 5. 2011, č. j. 5 As 57/2010.

⁹⁵ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 148 – 149.

g) Zpracování výlučně pro účely archivnictví podle zvláštního zákona⁹⁶

Vzhledem k tomu, že se jedná o přímý odkaz na zákon o archivnictví, jeví se zakotvení tohoto ustanovení jako nadbytečné, neboť naplňuje znaky výjimky dle § 5 odst. 2 písm. a) ZOOÚ, tedy zpracování nezbytné pro dodržení právní povinnosti správce.

Oblast zpracování se zde však bude týkat výlučně jen archivnictví, a to i přesto, že samotný zákon o archivnictví upravuje širší oblast (např. spisovou službu). Oproti tomu je třeba zmínit, že ovšem nepostačuje pouhé označení zpracování za archivování, ale je nutné, aby zpracování přímo podléhalo režimu zákona o archivnictví.

Dále je možno oblast zpracování osobních údajů v režimu archivnictví chápat jako dvě oblasti. Za prvé se jedná o údaje badatelů, kteří s archiváliemi přicházejí do styku. Zákon o archivnictví totiž stanovuje postup, dle kterého jsou veřejné archivy oprávněny ke zpracování osobních údajů samotných badatelů za účelem ochrany zpřístupněných archiválií. Tyto údaje badatelé povinně poskytují již při samotné žádosti o zpřístupnění a poskytují se v rozsahu identifikačních údajů a informací o práci, pro kterou je nahlédnutí do archivu potřebné⁹⁷. I zde ovšem platí výše uvedená pravidla ZOOÚ a není možno údaje uchovávat neomezeně, ale pouze na nezbytně nutnou dobu, po kterou trvá účel zpracování.

Jako druhou oblast zpracování je možno chápat samotné archiválie. Zde zákon o archivnictví rozlišuje jako obecně přístupné archiválie zveřejněné a ty, které jsou starší třiceti let. Pokud se však jedná o archiválie týkající se dosud žijící osoby, je povinností archivu informovat subjekt údajů o podané žádosti badatele a spolu s tímto mu poskytnout osobní údaje badatele uvedené v jeho žádosti⁹⁸. Dotčený subjekt má v návaznosti na toto vyrozumění možnost vznést do 30 dnů od doručení námítky, jinak se má za to, že s nahlížením do archiválií souhlasí. Na toto úzce navazuje oprávnění archivu vyžádat si za účelem vyrozumění dotčeného subjektu u příslušného správního úřadu údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel^{99, 100}.

⁹⁶ § 5 odst. 2 písm. g) ZOOÚ.

⁹⁷ Více v § 35 zákona o archivnictví.

⁹⁸ Více v § 37 odst. 1 zákona o archivnictví.

⁹⁹ Více v § 37 odst. 4 až odst. 8 zákona o archivnictví.

3.3 Ochrana soukromého a osobního života¹⁰¹

Zákonodárce v tomto ustanovení opět projevil zájem na důsledné ochraně soukromí subjektu, a to i přesto, že tento princip ochrany je zakotven již v § 1, 10, 11 a 21 ZOOÚ, v § 5 ZOOÚ dokonce několikrát. Je tedy možno pohlížet na toto ustanovení jako na obsolentní či je naopak možné jej považovat jako důležitý balanční faktor, který by měl správce brát na vědomí vždy.¹⁰²

Nyní pouze s tím rozdílem, že zde se hovoří výhradně o zpracování, které vyplývá přímo ze zvláštního zákona. Nabízí se však otázka, zda by princip ochrany soukromého a osobního života neměl být brán v potaz již při zakotvení povinnosti zpracovávat osobní údaje přímo v tom konkrétním zvláštním zákoně. Odpověď zní samozřejmě ano, neboť veškerá legislativa musí být v souladu s Listinou základních práv a svobod garantovanými právy a svobodami, mezi kterými je i v čl. 10 garantované právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a osobního života.

Nadbytečnost tohoto ustanovení vyplývá také ze stanoviska ÚOOÚ¹⁰³, ze kterého jednoznačně vyplývá skutečnost, že pokud je povinnost zpracovávat osobní údaje uložena přímo zákonem a správce tedy nemá možnost si účel ani způsob zpracování stanovit sám, nemůže být o legálnosti tohoto zpracování pochyb. Možnost posuzovat vhodnost zpracování lze jedině tehdy, pokud zákonodárce ponechává správci možnost volby mezi vícero způsoby zpracování a vyvstaly by pochybnosti o tom, zda zvolený způsob je právě ten nejvhodnější, způsobující nejmenší možný zásah do soukromé sféry jedince.

¹⁰⁰ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 153 - 154.

¹⁰¹ § 5 odst. 3 ZOOÚ.

¹⁰² Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 101.

¹⁰³ Stanovisko ÚOOÚ č. 6/2009: *Ochrana soukromí při zpracování osobních údajů*. [cit. 26. 02. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9193

3.4 Zpracování osobních údajů za účelem nabízení obchodu nebo služeb¹⁰⁴

Až na zákonné výjimky je možné osobní údaje vždy zpracovávat pouze na základě platně uděleného souhlasu subjektu údajů, tzv. metoda *opt-in*. Zcela opačný je přístup zákonodárce, pokud se jedná o zpracování osobních údajů za účelem nabízení obchodu nebo služeb, kdy je možno použít jméno, příjmení a adresu subjektu údajů bez jeho výslovného souhlasu. Jedná se o metodu *opt-out*, kdy prvotní souhlas je zákonodárcem předvídaný a pro ukončení této činnosti je naopak nutné, aby subjekt údajů vyslovil nesouhlas a z tohoto zpracovávání se tak „vyvázal“.

Správce nebo zpracovatel však musí dodržet dva zákonné požadavky. Prvním z nich je získání osobních údajů z jejich vlastní činnosti (např. sjednání obchodu/poskytnutí služby), druhou možností je získání údajů z veřejného seznamu. Tento však nemusí být jako veřejný seznam výslovně označen zvláštním zákonem, ale postačí jakýkoliv dostupný seznam (např. obchodní rejstřík, zveřejněný telefonní seznam).

Druhým požadavkem je striktní vymezení užitých osobních údajů, jejichž rozsah je v tomto případě omezen výlučně na jméno, příjmení a adresu. S ohledem na ZOOÚ se za adresu považuje pouze adresa bydliště fyzické osoby pro realizaci listovních zásilek.¹⁰⁵

V době informační společnosti však již není možné fungovat pouze takto omezeně. Zdaleka nejvyužívanějším prostředkem komunikace je elektronická komunikace a elektronický kontakt je také nejčastěji uváděným kontaktem. Tato oblast je upravena zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti (ZSIS), který stanovuje možnost využití elektronického kontaktu pro elektronickou poštu. Podmínkou je získání tohoto kontaktu přímo od subjektu v souvislosti s prodejem výrobků nebo služby a dodržení veškerých náležitostí dle ZOOÚ. Fyzická či právnická osoba poté může údaje využít za účelem šíření obchodních sdělení týkajících se jejich vlastních obdobných výrobků nebo služeb za předpokladu, že

¹⁰⁴ § 5 odst. 5 ZOOÚ.

¹⁰⁵ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 107 – 108.

zákazník má jasnou a zřetelnou možnost jednoduchým způsobem, zdarma nebo na účet této fyzické či právnické osoby odmítnout souhlas s takovýmto využitím. Toto musí být umožněno také při zasílání každé jednotlivé zprávy, pokud původně toto využití neodmítl.^{106 107}

ÚOOÚ se tomuto tématu také věnuje a pod označením „přímý (direct) marketing“ v jednom ze svých stanovisek uvádí, že „*pro realizaci takového způsobu marketingu je tak přípustné využití i základní informace o tom, jaké zboží či služby již byly danému odběrateli poskytnuty.*“¹⁰⁸ Uvedený názor se tedy dá aplikovat obecně na subjekty údajů v roli zákazníka, uživatele, odběratele apod. v případě, že svůj kontakt poskytl při koupi výrobku či služby.

Toto vymezení údajů, které je možno využít, je však nutno dodržovat a nelze využívat všechny údaje, které jsou dostupné. Ve výše uvedeném stanovisku ÚOOÚ je dále vymezeno, že „*jakékoliv další informace týkající se určitého spotřebitele včetně informací o jeho spotřebitelských či životních zvyklostech, o jím používaných spotřebičích a jejich charakteristikách, např. spotřebě energií a výkonu, lze za účelem přímého marketingu zpracovávat zásadně jen s předchozím souhlasem subjektu údajů,*“ – zde je již opět jasně vidět metoda opt-in.

Avšak zpět k přímému marketingu a při něm užívané metodě opt-out, kdy správce nebo zpracovatel nesmí údaje dál užívat, pokud s tímto subjekt údajů vyjádří svůj nesouhlas. Tento musí být vyjádřen písemně. K takovému písemnému právnímu jednání se váží dvě charakteristiky, a sice zachycení v textu listiny a podpis. Písemnost je zachována také v případě projevu učiněném elektronickými nebo jinými technickými prostředky umožňujícími zachycení jeho obsahu a určení jednatelky osoby.¹⁰⁹ Převládá názor, že také emailová komunikace je dostačující, a to i přes absenci zaručeného elektronického podpisu, neboť je umožněno zachycení obsahu sdělení i určení osoby, která jej učinila.

¹⁰⁶ § 7 odst. 3 ZSIS.

¹⁰⁷ Podrobněji k tomuto v části 5.1 této práce.

¹⁰⁸ Stanovisko č. 1/2014: *Chytré měření a ochrana osobních údajů*. [cit. 03. 03. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=11445

¹⁰⁹ § 561 – 562 Občanského zákoníku.

Oproti tomu však NS ve svém rozsudku¹¹⁰ judikoval opačný názor, a sice že vyplnění formuláře umístěného na webových stránkách požadavky písemné formy nesplňuje pro chybějící podpis jednatelky osoby. V případě, že se jedná o elektronickou komunikaci, je adekvátním požadavkem zaručený elektronický podpis ve smyslu zákona o elektronickém podpisu.¹¹¹

K těmto osobním údajům však již není možné dále přiřazovat další údaje, toto je možné jedině se souhlasem subjektu. Dané ustanovení se vztahuje i na zpracovatele, kde je riziko propojování databází poměrně velké. Zpracovatel často zpracovává osobní údaje na základě smlouvy o zpracování osobních údajů uzavřené s několika správci. Velká kumulace osobních údajů svádí k jejich vzájemnému propojování a sdružování osobních údajů v obrovských databázích. Toto jednání je však zcela v rozporu s povahou náležitého zpracování dle ZOOÚ, a to i přesto, že by takové jednání bylo dohodnuto přímo ve smlouvě o zpracování uzavřené mezi správcem a zpracovatelem. Správce může zpracovatele pověřit zpracováním jen v takovém rozsahu, v jakém zpracovává osobní údaje on sám. Zpracovávané databáze různých správců tedy musí být zpracovatelem striktně oddělené.¹¹²

Stejně tak není možné předávat tyto údaje dalším správcům, zde jsou však již stanoveny určité výjimky. Správce, který zpracovává osobní údaje za účelem přímého marketingu, může tyto údaje předat dalšímu správci, pokud se jedná o:

- údaje subjektu, které byly získány v souvislosti s činností správce, anebo zveřejněné osobní údaje,
- údaje, které budou využívány pouze za účelem nabízení obchodu nebo služeb,
- situaci, kdy subjekt údajů byl o tomto postupu správce předem informován a nevyjádřil s tímto postupem nesouhlas.

Podmínky je nutno splnit kumulativně. Pravidla jsou nastavena poměrně přísně, a to z toho důvodu, že tímto ustanovením zákonodárce výslovně povolil obchodování

¹¹⁰ Rozsudek NS ze dne 30. 10. 2009 sp. zn. 33 Cdo 3210/2007.

¹¹¹ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 163.

¹¹² Stanovisko č. 1/2012: *Nepřípustné propojování databází pro marketingové účely*. [cit. 08. 03. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9717

s osobními údaji za účelem přímého marketingu. Je zdůrazněn především princip legality získaných údajů, kdy zdrojem může být jen subjekt sám nebo veřejná databáze. Stejně tak je kladen důraz na legitimitu zpracovávaných údajů, tedy zpracování v souladu se stanoveným účelem (přímý marketing). A v neposlední řadě je přímá ochrana subjektu údajů spočívající v informační povinnosti správce, díky které subjekt o tomto jednání správce ví a má možnost toto předání odmítnout (opět opt-out princip). Toto odmítnutí musí být, stejně jako u primárního zpracování osobních údajů za účelem přímého marketingu, vyjádřeno písemně. Jakmile subjekt údajů platně vyslovil nesouhlas s dalším zpracováním, plyne pro správce povinnost o tomto stavu informovat každého správce, kterému údaje subjektu předal.¹¹³

Jiný správce však již tyto osobní údaje dále předávat nesmí, tzv. řetězení předávání je tak dále vyloučeno. Toto je zdůvodněno tím, že vazba mezi subjektem údajů a osobou, která tyto údaje přejímá a dále s nimi nakládá, by měla být co možná nejuzší a nekonečné řetězení přejímajících osob by vedlo k postupné ztrátě odpovědnosti za řádné nakládání s údaji a plnění povinností v souladu se ZOOÚ, zejména by došlo k oslabení práva subjektu uplatňovat aktivně své právo na informace v průběhu zpracování.

ZOOÚ však poněkud nepřesně uvádí, že správce, kterému byly předány údaje v souvislosti s výkonem přímého marketingu, již nesmí tyto údaje dále předávat *jiné osobě*. Co se však myslí *jinou osobou* bez dalšího výkladu není jasné. Převládá názor, že v oblasti přímého marketingu je bez dalšího zakázáno řetězení správců.¹¹⁴ Naopak u řetězení zpracovatelů situace jednoznačná není.

Podrobněji se tomuto věnuje ÚOOÚ¹¹⁵. Ten jasně stanovuje, že řetězení zpracovatelů v zásadě také není možné. Neboť je to správce, kdo ze své povahy rozhoduje o určení účelu a prostředků zpracování osobních údajů a za zpracování je také odpovědný. Pokud správce rozhodne o pověření další osoby (zpracovatele), je dále odpovědný za výběr vhodné osoby a za to, že tato se bude řídit pokyn správce

¹¹³ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 165 – 168.

¹¹⁴ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 166.

¹¹⁵ Stanovisko č. 1/2009: Zpracování osobních údajů na základě smluv uzavíraných se zpracovateli (tzv. řetězení zpracovatelů osobních údajů). [cit. 12. 03. 2016] Dostupné z WWW: https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9707

v souladu s povinnostmi stanovenými v ZOOÚ tak, aby nedošlo k nepřiměřenému zásahu do soukromí subjektu údajů. Toto je ošetřeno povinností správce uzavřít s případným zpracovatelem smlouvu o zpracování a v ní mimo jiné vytyčit i podmínky zabezpečení údajů, aby nedošlo k jejich zneužití. Z díkce ZOOÚ však jasně plyne, že smlouva o zpracování může být uzavřena výlučně v rovině správce – zpracovatel a nikoliv zpracovatel – zpracovatel.

Zcela specifickým případem je však vztah zpracovatel – dílčí zpracovatel, kterému se ve svém rozhodnutí věnuje Evropská komise¹¹⁶. Komise se zabývá předáváním osobních údajů do tzv. třetích zemí (země mimo EU, Island, Lichtenštejnsko a Norsko) a pojmem „dílčí zpracovatel“ doplňuje základní výše uvedený vztah upravený ZOOÚ. Z praktického hlediska lze celý koncept označit jako vztah vývozce (správce v EU) – dovozce (zpracovatel mimo EU) a vztah dovozce (zpracovatel mimo EU) – dílčí zpracovatel. Evropská Komise ve svém rozhodnutí definuje dílčího zpracovatele jako *„zpracovatele najatého dovozcem údajů nebo jiným dílčím zpracovatelem dovozce údajů, který se zavazuje přijímat od dovozce údajů nebo od jiného dílčího zpracovatele dovozce údajů osobní údaje určené výhradně pro činnosti spojené se zpracováním jménem vývozce údajů po předání v souladu s pokyny vývozce údajů, standardními smluvními doložkami stanovenými v příloze a podmínkami písemné smlouvy o dílčím zpracování“*.

V praxi tedy celý vztah funguje tak, že správce je oprávněn uzavřít smlouvu o zpracování se zpracovatelem ve třetí zemi. Tento zpracovatel je pak dále oprávněn uzavřít obdobnou smlouvu o zpracování a přenést tak část zpracování na další osobu - dílčího zpracovatele. Zároveň musí zpracovatel splnit dvě podmínky, těmi jsou jednak souhlas správce s takovým postupem, jednak uzavření písemné smlouvy o zpracování s dílčím zpracovatelem. Dílčí zpracovatel musí být na základě této smlouvy vázán stejnými podmínkami pro zajištění ochrany osobních údajů, jakými je vázán zpracovatel ze smlouvy se správcem. Vůči správci je však za řádné zpracování vždy odpovědný zpracovatel, který odpovídá za chování dílčího zpracovatele.

¹¹⁶ Rozhodnutí Evropské Komise ze dne 5. února 2010, o standardních smluvních doložkách pro předávání osobních údajů zpracovatelům usazeným ve třetích zemích podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES (2010/87/EU).

Vraťme se však zpět k základnímu pravidlu přímého marketingu, kterým je možnost zpracovávat osobní údaje v rozsahu jméno, příjmení a adresa za účelem nabízení obchodu nebo služeb, pokud s tím subjekt údajů nevyslovil nesouhlas. Jakmile subjekt údajů vysloví nesouhlas, nabízí se logicky další postup v podobě likvidace daných osobních údajů.

Takto by sice byly odstraněny údaje, u nichž je již vyloučena možnost přímého marketingu, zároveň by však mohlo dojít k opětovnému kontaktování stejných osob v případě, že by správce dané osobní údaje opět získal z veřejného seznamu za účelem dalšího zpracování. Na tyto situace ZOOÚ pamatuje¹¹⁷ a umožňuje správci vést seznam osob, které již nabízení obchodu nebo služeb odmítly – tzv. „seznam robinsonů“.¹¹⁸ Seznam může opět obsahovat pouze jméno, příjmení a adresu subjektu údajů a jeho účelem je pouze to, aby osoby v něm uvedené již nebyly dále kontaktovány. Seznam slouží jen osobní potřebě správce a prakticky by další postup měl vypadat tak, že správce vždy porovná seznam osob, které se chystá oslovit, se seznamem robinsonů. To, že jsou určité subjekty na seznamu robinsonů, nelze obejít tím, že správce získá ty stejné údaje, avšak z jiného veřejně dostupného seznamu než tomu bylo v případě prvního oslovení s nabídkou obchodu nebo služeb.¹¹⁹

3.5 Smlouva o zpracování¹²⁰

Správce je sice osoba, která určuje způsob a prostředky zpracování, odpovídá za zpracování, ale velmi často zpracování samotné neprovádí. Tímto může správce pověřit jinou osobu, kterou je zpracovatel. Toto pověření lze učinit na základě jednoho ze dvou právních titulů, a těmito jsou zmocnění vyplývající přímo z právního předpisu, nebo písemná smlouva o zpracování osobních údajů.

Ve smlouvě musí být vymezeny určité náležitosti, zejména rozsah a účel zpracování a doba platnosti smlouvy. Dále musí být ve smlouvě vymezeny záruky

¹¹⁷ § 5 odst. 9 ZOOÚ.

¹¹⁸ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 111.

¹¹⁹ Bartík, V., Janečková, E. *Ochrana osobních údajů v životě podnikatele. 103 řešení modelových situací*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2013, s. 124.

¹²⁰ § 6 ZOOÚ.

zajišťující náležitou ochranu dat a opatření, která toto zajišťují, musí být konkrétně popsána.

Pokud by smlouva výše uvedené náležitosti neobsahovala, neznamenalo by to nutně její neplatnost, avšak obsahově by se nejednalo o smlouvu o zpracování osobních údajů a zpracování by tak probíhalo v rozporu se zákonem.¹²¹

Správce i přes uzavření smlouvy o zpracování nadále zůstává odpovědný za celé zpracování, nadále je povinen plnit další povinnosti (informační, povinnost provést opravu, doplnění, likvidaci, blokaci, vysvětlení apod.) a musí tedy po celou dobu být také tím, kdo rozhoduje o způsobu zpracování. Zpracovatel je povinen se striktně řídit pokyny správce a nemůže podobu zpracování určovat dle své libovůle. Dále se na zpracovatele obdobně vztahují povinnosti vyplývající ze ZOOÚ pro správce¹²². Tímto ustanovením ZOOÚ je především zdůrazněna odpovědnost zpracovatele v případě, kdy se začne podílet na zpracování. Zároveň lze výkladem pojmu „obdobně“ v tomto případě dovodit, že není možné na zpracovatele vztáhnout všechny povinnosti, které se vztahují na činnost správce, neboť to z jejich povahy není možné¹²³. Užitý pojem však není zvolen příliš vhodně. V právní terminologii se pojem „obdobně“ vykládá, jako „v plném rozsahu“, avšak již bylo uvedeno, toto v daném případě není možné. Vhodnější by tedy bylo zvolit termín „přiměřeně“, který by lépe vystihl zákonodárcům záměr.¹²⁴

Jak z výše uvedeného vyplývá, smlouvu o zpracování mohou mezi sebou uzavřít pouze správce a zpracovatel, nikoliv dále zpracovatel s dalším subjektem¹²⁵. To však neznamená automatické vyloučení všech třetích osob z účasti na zpracování. Správce i zpracovatel mohou využívat práce a služeb svých zaměstnanců a dalších osob podílejících se na zpracování na základě smlouvy uzavřené se správcem či zpracovatelem. Tento režim se samozřejmě netýká smlouvy o zpracování, nýbrž smlouvy pracovní a jiné obdobné.¹²⁶ Pro tyto osoby platí, že veškerá jejich činnost

¹²¹ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 112 – 113.

¹²² Povinnosti stanovené v § 5 ZOOÚ.

¹²³ Např. povinnost stanovit účel.

¹²⁴ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 178 – 179.

¹²⁵ Více k řetězení zpracovatelů v části 3.4 této práce.

¹²⁶ Stanovisko č. 1/2009: Zpracování osobních údajů na základě smluv uzavíraných se zpracovateli (tzv. řetězení zpracovatelů osobních údajů). [cit. 12. 03. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9707

musí být v souladu s pokyny správce nebo zpracovatele. Dále jsou povinny zachovávat mlčenlivost o osobních údajích a o bezpečnostních opatřeních, jejichž zveřejnění by ohrozilo zabezpečení osobních údajů, a to jak během trvání smluvního vztahu se správcem či zpracovatelem, tak i po jeho skončení.

Co se formy týče, musí mít smlouva o zpracování povinně písemnou formu. Avšak již není výslovně stanoveno, že by smlouva musela stát samostatně. Je tedy možné, aby text smlouvy o zpracování byl součástí smlouvy jiné, např. mandátní.

Z povinnosti uzavřít smlouvu o zpracování mezi správcem a zpracovatelem plyne ještě výlučná povinnost zpracovatele. Ten, pokud zjistí, že ze strany správce došlo k porušení povinností uložených mu ZOOÚ, musí jej na tuto skutečnost neprodleně upozornit a zároveň ukončit zpracování. V opačném případě je zpracovatel společně a nerozdílně odpovědný se správcem za škodu, která subjektům údajů tímto jednáním vznikla.

Toto ustanovení ZOOÚ bohužel opět patří k těm, jejichž výklad bez dalšího není zcela jednoznačný. Zpracovatel není v postavení, kdy by mohl autoritativně rozhodnout o tom, zda činnost správce je či není v rozporu se ZOOÚ. Lze se tedy domnívat, že postup by mohl být následující – pokud se zpracovatel domnívá, že správce skutečně porušuje své povinnosti, mělo by dojít k jeho upozornění a zároveň k dočasné blokaci zpracovávaných osobních údajů. Další postup by se odvíjel od reakce správce, který samozřejmě může mít na zákonnost svého počínání odlišný názor. Pokud by dal správce zpracovateli za pravdu, dalším krokem by měla být buď likvidace osobních údajů, anebo úprava postupu tak, aby byl v souladu s povinnostmi stanovenými v ZOOÚ. Pokud by však správce s tvrzením zpracovatele nesouhlasil, bylo by nejvhodnějším postupem zpracovatele předat veškeré osobní údaje zpět do dispozice správce a zpracování tak ukončit.¹²⁷

Jako logická by se zde, dle mého názoru, v případě rozporných názorů správce a zpracovatele, nabízela oznamovací povinnost ÚOOÚ, který by celou situaci autoritativně zhodnotil.

¹²⁷ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 175, 180.

3.6 Informační povinnost

Jednou z podstatných povinností správce je povinnost řádně subjekt údajů informovat a poučit jej, tzv. informační povinnost. Domnívám se, že vzhledem k právní úpravě ZOOÚ je z praktického hlediska možné informační povinnost v zásadě rozdělit na tři různé druhy dle toho, kdy k ní ze strany správce dochází.

a) Při udělení souhlasu

Jako první je uvedena povinnost správce informovat subjekt údajů při udělení souhlasu o tom, pro jaký účel zpracování a k jakým osobním údajům je souhlas dáván, jakému správci a na jaké období. Správce musí být schopen tento souhlas prokázat po celou dobu zpracování.¹²⁸ Výchozí pro tuto povinnost je jeden z předpokladů platně uděleného souhlasu, kterým je, aby tento byl při udělení vědomý. Informační povinnost správce tedy spočívá v povinnosti zajistit, aby subjekt byl při udělení souhlasu informován o účelu, rozsahu a způsobu zpracování údajů, o identifikaci správce a případného zpracovatele a časovém úseku zpracování.

Aby se však subjekt mohl svobodně rozhodnout, zda svůj souhlas udělí či nikoliv, je potřeba, aby potřebnými informacemi disponoval již před jeho udělením. Od tohoto se také vyvíjí užívané označení „informovaný souhlas“.

Na prvním místě je uveden účel zpracování, „tedy jeho důvod, cíl a smysl“, zároveň však vždy legální (s ohledem na další zákonné povinnosti výše uvedené¹²⁹) a legitimní.¹³⁰

Subjekt si pochopitelně také musí být vědom toho, k jakým údajům se jeho souhlas váže. Zde se však dostáváme k výkladovému rozporu, neboť není zcela jasné, jak zákonodárcův úmysl vyložit. V zásadě převládají dva zcela protichůdné názory. Dle prvního z nich postačuje uvedení kategorie údajů s odkazem na listinu či jiný nosič informací, kde jsou předmětné údaje uvedeny. U takového přístupu však nesmí být pochyb o tom, která listina či jiný nosič informací jsou myšleny (např. uvedení

¹²⁸ § 5 odst. 4 ZOOÚ.

¹²⁹ Zejména povinnosti stanovené v § 5 odst. 1 písm. a), d), f) a h) ZOOÚ, více části 3.1 písm. a), d), f) a h) této práce.

¹³⁰ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 156 - 157.

kategorie osobní údaje s odkazem na subjektem vyplněný dotazník, přičemž se jedná o jediný dotazník, kterým správce disponuje).¹³¹ Naopak, druhý názor uplatňuje velice striktní postoj a obhájí přesný výčet jednotlivých údajů, ke kterým se souhlas váže (tedy jméno, příjmení, datum narození, nejvyšší dosažené vzdělání...). Dokonce zastává postoj, kdy je nutné subjekt informovat také o zpracovávaných údajích, které teprve vzniknou (zde se jedná o případy, kdy má správce v úmyslu v rámci své činnosti porovnávat a třídit dostupné údaje, např. při zjišťování reakce subjektu na zasílané obchodní nabídky).

Pro porovnání těchto názorových proudů je nutno podotknout, že pro uvádění pouhých kategorií údajů chybí argumenty. Pro uvádění konkrétních osobních údajů, které budou zpracovávány, hraje skutečnost, že např. v § 12 odst. 2 písm. b) ZOOÚ pojmy „osobní údaj“ a „kategorie osobních údajů“ zákonodárce zřetelně rozlišuje.¹³² Pokud by tedy bylo dostačující subjekt informovat pouze o kategorii osobních údajů, měl tedy zákonodárce tento pojem v § 5 odst. 4 uvést. Nezřídka se však v praxi setkáváme se zákonodárcovou nedůsledností. K informační povinnosti správce se dále vztahuje také § 11 ZOOÚ, který se vztahuje ke shromažďování údajů. Ani zde není jasně stanoveno, jak chápat vymezení rozsahu shromažďovaných údajů.

K identifikaci správce je potřeba uvést údaje v takovém rozsahu, aby zde nebylo riziko zaměnitelnosti s jinou osobou, tedy údaje jméno/firma, bydliště/sídlo, identifikační číslo, ale také kontaktní údaje, aby subjekt mohl snadno uplatnit svá další práva na odvolání souhlasu, zjednání nápravy poskytnutých údajů apod.

Jako zásadní údaj je na závěr výčtu uvedeno období, pro které se souhlas poskytuje. Opět chybí přesné vymezení, co si zákonodárce pod tímto pojmem představuje. Lze však vyvodit, že doba může být určena jako přesně vymezený časový úsek (3 roky) i jako doba neurčitá. Udělení souhlasu, jakožto jednostranného právního jednání subjektu, je totiž možno kdykoliv odvolat, a to ať už se jedná o souhlas udělený na dobu určitou či neurčitou^{133 134}.

¹³¹ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 104 – 105.

¹³² Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 157 – 158.

¹³³ Více k odvolání v části 3.2 této práce.

ZOOÚ sice nestanovuje žádnou konkrétní formu, ve které by měl být souhlas poskytnut, avšak v případě pochybností o splnění informační povinnosti či udělení souhlasu nese důkazní břemeno správce. Proto je písemná forma vhodnější.¹³⁵

b) Při shromažďování

Jako druhá je uvedena povinnost informovat subjekt údajů při samotném shromažďování¹³⁶, kdy správce subjektu poskytuje informace zároveň se získáváním jeho osobních údajů. Jedná se tedy v podstatě o jednorázovou činnost správce.¹³⁷

Zde se rozsah sdělovaných informací trochu liší – kromě *účelu* a *rozsahu* budoucího zpracování je dále nutné sdělit subjektu *kdo* a *jakým způsobem* je bude zpracovávat, stejně tak jako *komu* mohou být údaje zpřístupněny, nejsou-li subjektu tyto informace již známy. Kromě toho musí správce dále informovat subjekt o jeho *právu přístupu* k osobním údajům, *právu na jejich opravu* a dalších právech uvedených v § 21 ZOOÚ.

Zásadní rozdíly oproti informační povinnosti první spočívají v tom, že informace musí být poskytnuty ještě před zahájením zpracování a jejich rozsah je širší. Při aplikaci tohoto ustanovení ZOOÚ je potřeba také přihlídnout k výše uvedených povinnostem při zpracování osobních údajů. Na prvním místě stojí opět určení účelu, tedy vytyčení cíle, pro který mají být údaje následně zpracovány. Tento by měl být stanoven co možná nejkonkrétněji, obecný účel (např. podnikatelská činnost správce) není dostačující. Kromě účelu je potřeba také informovat o rozsahu zpracovávaných údajů. Jednotlivé povinnosti jsou navzájem propojeny a na sobě závislé. Rozsah je možno stanovit konkrétně či pouze jako kategorii údajů, avšak musí vždy korespondovat se stanoveným účelem a je možné zpracovávat jen údaje poskytnuté za tímto účelem.

Dále je nutné řádně identifikovat správce či případného zpracovatele, který osobní údaje shromažďuje, a také osoby, kterým mohou být údaje zpřístupněny (např.

¹³⁴ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 105.

¹³⁵ Stanovisko ÚOOÚ č. 2/2008: *Souhlas se zpracováním osobních údajů*. [cit. 16. 03. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=11092

¹³⁶ § 11 ZOOÚ.

¹³⁷ Maštálka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, s. 85.

možnost předat osobní údaje další osobě pro vymáhání v případě dlužných částek). Zde je míra identifikace stejná jako u prvního druhu informační povinnosti. Forma poskytnutí informací stanovena není, v případném sporu by však důkazní břemeno náleželo správci, písemná forma je tedy nejvhodnější.¹³⁸

Obejít tuto informační povinnost je možné pouze v případě, že subjektu jsou již veškeré údaje známy. Na rozdíl od první informační povinnosti zde sice zákon prokázání splnění nevyžaduje, avšak i přesto by se případné nesplnění posuzovalo jako porušení zákonné povinnosti.

Bez výjimky však vždy trvá povinnost správce poučit subjekt o jeho právu přístupu k osobním údajům a právu na jejich opravu a dalších právech plynoucích z § 21 ZOOÚ. Zde zákonodárce v podstatě chrání subjekt i přes základní zásadu „Ignorantia legis non excusat“ (každý má možnost seznámit se s platnými právními předpisy a těmito se řídit), a proto je správce povinen vůči subjektu a musí jej informovat alespoň o obsahu těchto ustanovení ZOOÚ.¹³⁹

Výjimka z povinnosti informovat a poučit subjekt údajů se vztahuje k případům, kdy správce nezíská osobní údaje přímo od subjektu údajů a zároveň splní jednu z podmínek ZOOÚ. Těmito jsou:

- zpracování výlučně pro účely výkonu státní statistické služby, vědecké nebo archivní účely, pokud by poskytnutí takových informací vyžadovalo neúměrné úsilí nebo nepřiměřeně vysoké náklady; dále pokud ukládání na nosiče informací nebo zpřístupnění je výslovně stanoveno zvláštním zákonem,
- osobní údaje, jejichž zpracování je uloženo zvláštním zákonem nebo je takových údajů třeba k uplatnění práv a povinností vyplývajících ze zvláštních zákonů,
- oprávněně zveřejněné osobní údaje,

¹³⁸ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, s. 210 – 212.

¹³⁹ Tamtéž s. 213.

- osobní údaje získané se souhlasem subjektu údajů; u získaného souhlasu již z logiky věci vyplývá, že dodatečná informační povinnost by byla nadbytečná.

Úsilí či nepřiměřeně vysoké náklady je nutno vždy vyhodnotit dle konkrétní situace s přihlédnutím k poměrům správce.

Dále může správce osobní údaje získat přímo od subjektu či jinou cestou. Pokud se tak děje přímo od subjektu údajů, je správce povinen jej poučit o tom, zda je poskytnutí osobních údajů dobrovolné či povinné a v přímé návaznosti na povinné poskytnutí také o tom, jaké následky by mělo případné odmítnutí. Na závěr této informační povinnosti ještě ZOOÚ připouští možnost, aby tuto povinnost plnil kromě správce také zpracovatel. Toto se jeví jako zcela logický krok zejména v případech, kdy samotné zpracování provádí výlučně zpracovatel a správce by tak informační povinnost plnil jen s velkými obtížemi.¹⁴⁰

c) V průběhu zpracování

Jako třetí je stanovena povinnost informovat subjekt údajů v samotném průběhu zpracování.¹⁴¹ Oproti předchozím dvěma povinnostem zde však zásadní rozdíl spočívá v tom, že pro poskytnutí informací v průběhu zpracování se vyžaduje aktivní činnost subjektu, který o informace musí požádat, jinak správce informace sdělovat nemusí. Nutno ovšem podotknout, že tato cesta bývá často jedinou možností, jak správce může zjistit, že jím zpracovávané údaje nejsou zcela přesné či již nejsou aktuální a má tak možnost si je opravit.

Povinnost správce poskytnout informace je tedy projevem práva subjektu tyto informace žádat, a toto je následně úzce spojeno s právem subjektu dále požadovat vysvětlení, opravu, zpřesnění, doplnění či likvidaci zpracovávaných údajů v případě, že se zpracování děje v rozporu ochranou soukromého a osobního života subjektu nebo v rozporu se zákonem.

ZOOÚ zde stanovuje i časový údaj, kdy musí být informační povinnost splněna, a to bez zbytečného odkladu. Lze tedy vyvodit, že tak rychle, jak je to dle rozsahu

¹⁴⁰ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 152 – 156.

¹⁴¹ § 12 ZOOÚ.

žádosti možné. Oproti tomu forma takové žádosti vymezena není, je tedy možno ji uskutečnit písemně, elektronicky, telefonicky či osobně.¹⁴²

Dále se nabízí otázka rozsahu poskytovaných informací. ZOOÚ sice vytyčuje konkrétní informace, které je správce povinen poskytnout vždy (zaručené zákonné minimum), avšak jistě bude vždy záležet na žádosti konkrétního subjektu, neboť je možné, že bude požadovat informací méně.

Správce má právo požadovat po subjektu úhradu nákladů, které při poskytování informace vynaložil (zejména poštovné, tisk, práce zaměstnance...). Nutno podotknout, že se však jedná o oprávnění, nikoliv povinnost správce úhradu nákladů požadovat.

A i zde ZOOÚ připouští možnost, aby tuto povinnost plnil kromě správce také zpracovatel, avšak pouze za předpokladu, že správce přenesse část svých práv a povinností smlouvou mezi ním a zpracovatelem, kdy nejčastěji se tak děje prostřednictvím smlouvy o zpracování dle § 6 ZOOÚ.¹⁴³

3.7 Zabezpečení osobních údajů

Při zpracovávání dat je dále na místě zajistit jejich bezpečnost tak, aby nedošlo k žádnému neoprávněnému či nahodilému nakládání či jejich jinému zneužití. Povinnost se týká jak doby zpracování, tak i doby po jeho ukončení a vztahuje se na správce i zpracovatele. Ti jsou dále povinni zpracovat a dokumentovat přijatá a provedená technicko-organizační opatření.¹⁴⁴

Povinnost zabezpečit zpracovávané osobní údaje má preventivní charakter, jejím účelem je minimalizovat hrozbu zásahu do soukromí subjektu údajů. Zákonodárcem užitý pojem „přijmout taková opatření“ lze vyložit jedinečně jako „zajistit“, neboť jedinečně takto je možno osobní údaje zabezpečit.

¹⁴² Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 221 – 223.

¹⁴³ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 157.

¹⁴⁴ § 13 ZOOÚ.

Obecně lze výše uvedenou povinnost správce i zpracovatele označit za odpovědnost objektivní, tedy odpovědnost za následek jednání či opomenutí jednat nevyžadující zavinění.¹⁴⁵

K zabezpečení osobních údajů jsou správce i zpracovatel povinni přijmout taková opatření, kterými riziku neoprávněného zásahu či jiného zneužití osobních údajů zamezí. V tomto ohledu se posuzují rizika týkající se

- plnění pokynů pro zpracování osobních údajů osobami, které k nim mají bezprostřední přístup,
- zabránění neoprávněným osobám přistupovat k osobním údajům a k prostředkům pro jejich zpracování,
- zabránění neoprávněnému čtení, vytváření, kopírování, přenosu, úpravě či vymazání záznamů obsahujících osobní údaje,
- opatření, která umožní určit a ověřit, komu byly osobní údaje předány.

Není však možné vytyčit obecná pravidla či postupy vedoucí k zabezpečení. Způsob zpracování je u každého správce či zpracovatele natolik specifickou záležitostí, že je nutné přijmout opatření přiměřená dané konkrétní situaci a zároveň je vždy nutno zohlednit jednotlivé aspekty zpracování, jako jsou způsob a rozsah zpracování, místo a prostředky použité ke zpracování, objem dat a jejich charakter a v neposlední řadě také důvěryhodnost osob (zaměstnanců), které s daty nakládají. Právě u zaměstnanců se lze nejčastěji setkat se zabezpečením formou interních zaměstnaneckých předpisů. Samotná existence těchto předpisů však dostačující není, vždy je nutno zároveň zajistit jejich dodržování a správce či zpracovatel musí být po celou dobu zpracování schopni prokázat jejich přijetí a provedení.¹⁴⁶

Co se týče automatizovaného zpracování, zde je dále povinnost správce a zpracovatele

¹⁴⁵ K povinnosti správce osobních údajů podle § 13 zákona č. 101/2000 Sb. [cit. 17. 03. 2016] Dostupné z WWW: <https://www.uouu.cz/k-povinnosti-spravce-osobnich-udaju-podle-13-zakona-c-101-2000-sb/d-1602>

¹⁴⁶ K dodržování povinnosti přijmout a provést bezpečnostní opatření k ochraně osobních údajů v soukromoprávní sféře. [cit. 17. 03. 2016] Dostupné z WWW: <https://www.uouu.cz/k-dodrzovani-povinnosti-prijmout-a-provest-bezpecnosti-opatreni-k-ochrane-osobnich-udaju-v-soukromopravni-sfere/d-1598>

- zajistit, aby systémy pro automatizovaná zpracování osobních údajů používaly pouze oprávněné osoby,
- zajistit, aby fyzické osoby oprávněné k používání systémů pro automatizovaná zpracování osobních údajů měly přístup pouze k osobním údajům odpovídajícím oprávnění těchto osob, a to na základě zvláštních uživatelských oprávnění zřízených výlučně pro tyto osoby,
- pořizovat elektronické záznamy, které umožní určit a ověřit, kdy, kým a z jakého důvodu byly osobní údaje zaznamenány nebo jinak zpracovány, a
- zabránit neoprávněnému přístupu k datovým nosičům.

U automatizovaného zpracování již nepostačuje pouze zajištění potřebných opatření nutných k zabezpečení údajů, ale je potřeba také určit konkrétní metody, které tato opatření budou adekvátním způsobem reflektovat.¹⁴⁷ *„Je zde přímo založena povinnost správce, aby systém pro automatizované zpracování osobních údajů zaznamenával, kdy, kým a z jakého důvodu byly osobní údaje do něj vloženy a jinak zpracovány. Volba tohoto prostředku tak není již ponechána na úvaze konkrétního správce o vyhodnocení rizik, ale jde o prostředek, který v případě automatizovaného zpracování osobních údajů představuje určitý standard, požadovaný zákonem od všech adresátů právní normy, zpracovávají-li osobní údaje automatizovaně.“*¹⁴⁸

Na povinnost zabezpečit osobní údaje se přímo váže správní delikt, který ošetřuje případy, kdy správce nebo zpracovatel nepřijme či neprovede opatření pro zajištění bezpečnosti zpracovávaných osobních údajů. Vzhledem k tomu, že se jedná o objektivní odpovědnost, není zde již žádný prostor pro jakékoliv prokazování preventivního jednání v tomto ohledu a dle výkladu ÚOOÚ k naplnění skutkové podstaty deliktu postačí, pokud je bezpečnost osobních údajů ohrožena v důsledku nepřijatých či nedůsledně provedených opatření. *„Daný správní delikt je tedy deliktem ohrožovacím, kdy stačí, aby došlo k reálnému nebezpečí vzniku poruchy, a dále již není podstatné, zda k poruše chráněného zájmu skutečně dojde – stačí, že nepřijetím jakýchkoli bezpečnostních opatření dojde k ohrožení osobních údajů.“*¹⁴⁹ V případě, že

¹⁴⁷ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010, s. 164.

¹⁴⁸ Rozsudek NSS ze dne 30. ledna 2013 č. j. 7 As 150/2012.

¹⁴⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. července 2013 č. j. 11a 888/2012.

nežádoucí následek nastane, bude se toto posuzovat jako znak skutkové podstaty jiného správního deliktu, trestného činu či jako přitěžující okolnost.

V případě právnických osob však ZOOÚ upravuje možnost liberace, prokáže-li právnická osoba, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.

Jako příklady porušení povinnosti zabezpečit zpracovávané osobní údaje lze uvést např. zasílání osobních údajů prostřednictvím emailu bez požadovaného zabezpečení v podobě zaheslování, odeslání tzv. hromadného emailu všem účastníkům určitého právního vztahu s jejich osobními údaji, odeslání emailu obsahujícího osobní údaje na špatnou emailovou adresu či ztráta dokumentů obsahujících osobní údaje apod.¹⁵⁰

3.8 Oznamovací povinnost

V rámci zpracování osobních údajů je součástí zajištění ochrany údajů také zajištění určitého stupně transparentnosti zpracování. K tomuto slouží veřejně přístupný registr vedený ÚOOÚ jako dozorovým orgánem.¹⁵¹

K dalším povinnostem, vztahujícím se ke zpracovávání osobních údajů, tedy patří povinnost správce oznámit tuto skutečnost ÚOOÚ, a to ještě před započítím zpracování. Oznamovací povinnost se váže jak na nové zpracování, tak na změnu již stávající registrace. Oznámení musí být učiněno písemnou formou, kdy k tomuto účelu je na webových stránkách ÚOOÚ umístěn odpovídající formulář a musí obsahovat:

- identifikační údaje správce,
- účel zpracování,
- kategorie subjektů údajů a jejich osobních údajů,
- zdroje údajů,
- určení způsobu a místa zpracování,

¹⁵⁰ K dodržování povinnosti přijmout a provést bezpečnostní opatření k ochraně osobních údajů v soukromoprávní sféře. [cit. 19. 03. 2016] Dostupné z WWW: <https://www.uouu.cz/k-dodrzovani-povinnosti-prijmout-a-provest-bezpecnosti-opatreni-k-ochrane-osobnich-udaju-v-soukromopravni-sfere/d-1598>

¹⁵¹ Maštálka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, s. 91.

- příjemce údajů,
- předpokládané předání do jiných států,
- popis opatření k zajištění zabezpečení.

Po provedení oznámení ÚOOÚ toto posoudí a v případě, že oznámení splňuje veškeré náležitosti a není zde obava možného porušení ZOOÚ, může správce po uplynutí lhůty 30 dnů ode dne doručení oznámení zahájit zpracování. Jestliže však v oznámení nějaký údaj chybí, ÚOOÚ správci zašle výzvu, v níž stanoví lhůtu k doplnění. V tomto případě pak 30 denní lhůta běží od doručení doplněného oznámení. Pokud správce své oznámení ve stanovené lhůtě nedoplní, hledí se na něj jakoby nikdy nebylo učiněno.

Avšak v případě, že se ÚOOÚ na základě oznámení důvodně obává, že by mohlo dojít k porušení ZOOÚ, zahájí z vlastního podnětu řízení, ve kterém toto prošetří. Výsledkem je buď zjištění, že oznámené zpracování je v pořádku, ÚOOÚ zastaví řízení, provede registraci a následujícím dnem může správce započít se zpracováváním, anebo je zpracování v rozporu se ZOOÚ a ÚOOÚ jej nepovolí. Taktéž ÚOOÚ nepovolí zpracování v případě, že je toto předmětem kontroly.

Pokud o to správce požádá, vydá mu ÚOOÚ osvědčení o provedení registrace.

Stejně tak je ovšem možné již registrované zpracování zrušit, a to ve dvou případech. Prvním z nich je situace, kdy ÚOOÚ zjistí, že registrované zpracování probíhá v rozporu se ZOOÚ. Druhým případem je situace, kdy pomine účel zpracování a ÚOOÚ registraci zruší z vlastního podnětu či na žádost správce.

I z oznamovací povinnosti však existují výjimky, které jsou v tomto případě následující:

- zpracování osobních údajů, které jsou součástí datových souborů veřejně přístupných dle zvláštního zákona,
- zpracování, které vyplývá ze zvláštního zákona,
- zpracování, které sleduje politické, filosofické, náboženské nebo odborové cíle, prováděné v rámci oprávněné činnosti sdružení, a které se týká pouze členů sdružení, nebo osob, se kterými je sdružení v opakujícím se kontaktu

souvisejícím s oprávněnou činností sdružení, a osobní údaje nejsou zpřístupňovány bez souhlasu subjektu údajů.

V případě zpracování na základě zvláštního zákona je správce povinen zajistit, aby informace týkající se účelu, kategorií osobních údajů, příjemců apod., které by jinak byly přístupné prostřednictvím registru vedeného ÚOOÚ, byly přístupné jinou vhodnou formou.¹⁵²

K řádnému výkladu výjimek z oznamovací povinnosti je potřeba dodat, že je vždy nutné splnění podmínek pro tyto výjimky posuzovat samostatně, dle povahy zpracování. V mnoha případech je např. splněna podmínka pro zpracování osobních údajů bez souhlasu subjektu. Aplikace takovéto výjimky však automaticky neznamená možnost aplikace výjimky z oznamovací povinnosti. Právě naopak – „*cílem oznamovací povinnosti je zveřejnění účelu zpracování, jakož i jeho základních vlastností, aby byla umožněna kontrola jeho souladu s vnitrostátními předpisy přijatými k provedení Směrnice 95/46/ES.*“ Přitom právě naopak, zpracování, která jsou vykonávána bez souhlasu subjektu údajů, jsou mnohem rizikovější a často hraničí s možným zásahem do soukromí, díky čemuž je zcela na místě užití dalších výjimek posuzovat samostatně. „*Bylo by popřením smyslu ZOOÚ, pokud by aplikace jedné výjimky, automaticky aktivovala další výjimku.*“¹⁵³

Pod zpracování osobních údajů, které vyplývá ze zvláštního zákona, patří i zpracování na základě vzniku pracovněprávního vztahu a následné vedení personální a mzdové agendy, kdy zaměstnavatel pochopitelně nemusí plnit oznamovací povinnost. Takováto registrace by byla zcela nadbytečná, neboť zvláštní zákony¹⁵⁴ v případě vzniku pracovněprávního vztahu ukládají určité povinnosti všem zaměstnavatelům.¹⁵⁵

S ohledem na výše uvedené lze říci, že oznamovací povinnost má zásadní význam ve dvou rovinách. Jednak je to nástroj zajištění transparentnosti zpracování, kdy pomocí registrací dochází i k jisté formě informování společnosti. Jednak je to

¹⁵² § 16 – 18 ZOOÚ.

¹⁵³ Rozsudek NSS ze dne 25. února 2015 č. j. 1 As 113/2012.

¹⁵⁴ Např. zákoník práce, z. č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, z. č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, z. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

¹⁵⁵ Stanovisko ÚOOÚ č. 6/2012: Zpracování osobních údajů zaměstnanců ve vztahu k oznamovací povinnosti správce podle § 16 zákona o ochraně osobních údajů. [cit. 20. 03. 2016] Dostupné z WWW: https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9721

nástroj prevence, kdy v rámci posuzování podaných oznámení ÚOOÚ může odhalit zpracování, která jsou v rozporu se zásadami ZOOÚ.¹⁵⁶

3.9 Důsledky porušení povinností při zpracování osobních údajů

Výkon dozoru nad dodržováním povinností stanovených ZOOÚ je svěřen do rukou ÚOOÚ, který v této oblasti vykonává dozorovou činnost ve formě kontroly dle zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů.¹⁵⁷ Samotný dozor probíhá ve dvou fázích:

- kontrola (zjišťování a hodnocení),
- nápravná nebo sankční opatření.

Samotné správní trestání je však fází fakultativní, jejíž výkon nastupuje až podle výsledku kontroly.

Kontrolu provádí ÚOOÚ jako nezávislý orgán, a to na základě kontrolního plánu nebo na základě stížnosti či podnětu.¹⁵⁸ ZOOÚ dále nijak nevymezuje rozdíl mezi stížností a podnětem, volbu této terminologie tak lze vyložit jako možnost obracet se na ÚOOÚ s jakýmkoliv podáním. Stěžovatel u svého podání nemusí prokazovat právní zájem, nemusí se tedy nutně jednat o subjekt údajů. Na podání nejsou kladeny žádné zvláštní formální či obsahové požadavky kromě písemnosti – tu lze dodržet i podáním prostřednictvím elektronické komunikace.

Aby se však ÚOOÚ stížností dále zabýval, je potřeba, aby byla důvodná a týkala se porušení některé z následujících oblastí upravených ZOOÚ:

- povinnost mlčenlivosti,
- stanovení účelu, prostředků a způsobu zpracování,
- zpracování pouze přesných osobních údajů,
- rozsah zpracovávaných osobních údajů,
- doba zpracovávání,
- zpracování na základě řádného právního titulu,
- informační povinnost,

¹⁵⁶ Maštálka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, s. 96.

¹⁵⁷ § 29 odst. 1 písm. a) a odst. 2 ZOOÚ.

¹⁵⁸ § 29 odst. 1 c) a § 31 ZOOÚ.

- zabezpečení osobních údajů,
- oznamovací povinnost,
- provedení opatření k nápravě,
- zákaz zveřejnění dle jiného právního předpisu,
- vedení přehledu případů porušení osobních dle zákona o el. komunikacích.

Podnět pro zahájení kontroly však není návrhem na zahájení správního řízení a ÚOOÚ jím není vázán, pouze stěžovatele informuje o jeho vyřízení. Výsledkem kontroly je protokol, který v případě porušení zákonných povinností vede k uložení nápravných nebo sankčních opatření. ZOOÚ nápravná opatření blíže nespecifikuje, avšak lze dovodit následující typy:

- likvidace osobních údajů,
- upřesnění účelu zpracování,
- upřesnění formulace souhlasu se zpracováním,
- blokace osobních údajů,
- uložení informační povinnosti,
- uložení aktualizace osobních údajů,
- přijetí opatření k zabezpečení osobních údajů,
- doplnění smlouvy o zpracování.

Co se sankčních opatření¹⁵⁹ týče, je ÚOOÚ oprávněn ukládat pokuty až do výše 5 mil. Kč u přestupků fyzických osob a až do výše 10 mil. Kč u správních deliktů právnických osob a fyzických osob podnikajících. Uložené pokuty putují do státního rozpočtu a nejedná se tak o satisfakci subjektu údajů.

Právnická osoba či fyzická osoba podnikající má možnost liberace pokud prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila.^{160 161}

V případě náhrady škody subjektu údajů se aplikuje občanskoprávní úprava.

¹⁵⁹ §§ 44 – 46 ZOOÚ.

¹⁶⁰ Maštálka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, s. 176 – 187.

¹⁶¹ Dozorová činnost. [cit. 30. 8. 2016] Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/dozorova-cinnost/ds-1277/p1=1277>

4 Předání osobních údajů do zahraničí

V době globalizace, informační společnosti, nových a rychle se vyvíjejících technologií a rostoucího mezinárodního obchodu je nevyhnutelné, aby osobní údaje překračovaly hranice jednotlivých států. Předávání do zahraničí je podstatným prvkem rozvoje obchodu a služeb a je tedy na místě tuto oblast podrobně legálně upravit, a to s ohledem na podnikatele v roli správců i na subjekty samotné. Podporovat předání do zahraničí je na místě především pro zajištění rozvoje trhu a jeho funkčnosti.

Z pozice členství v EU je i v této oblasti na místě rozlišovat předání v rámci členských států EU a předání do třetích zemí. S ohledem na povahu předání je nutné nastavit určitý režim ochrany osobních údajů tak, aby při předání nenastalo riziko jejich zneužití a narušení soukromého života subjektu.

Na prvním místě je podstatné vymezit rozdíl mezi předáním a zveřejněním osobních údajů na Internetu. Pro předání do zahraničí je nutný aktivní přenos údajů správcem, pouhé uvedení údajů na webových stránkách i s přístupem ze zahraničí se za předání nepovažuje.¹⁶² K tomuto se vyjádřil Evropský soudní dvůr¹⁶³, který zkoumal ustanovení Směrnice 95/46/ES upravující předání údajů do třetí země v případě umístění osobních údajů na webovou stránku. Pokud by tomu tak bylo, bylo by nutné zkoumat všechny třetí země, který mají přístup na Internet. Zvláštní úprava týkající se zabezpečení ve vztahu ke třetím zemím by se tak stala obecnou právní úpravou pro veškeré umístění osobních údajů na Internet, protože „*jakmile by Komise zjistila, že byt' jen jediná třetí země nezajišťuje odpovídající úroveň ochrany, členské státy by byly povinny zabránit jakémukoli uvádění osobních údajů na Internetu.*“ ESD tedy nakonec dovedl, že k předání osobních údajů do třetí země v případě jejich umístění na Internet v členském státě EU nedochází, byť jsou po připojení na Internet dostupné komukoliv, i osobám ve třetích zemích.

¹⁶² Maštálka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008, s. 128.

¹⁶³ Rozsudek Evropského soudního dvora C -101/01 ze dne 6. 11. 2003 ve věci Lindqvist vs. Švédsko.

a) Předání v rámci EU¹⁶⁴

V rámci EU vychází úprava předávání osobních údajů ze zásady čtyř svobod – volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu. Aby tyto čtyři svobody mohly řádně fungovat, není možné omezit ani volný pohyb osobních údajů, jakožto volný pohyb informací, který je s nimi úzce propojen.

Směrnice 95/46/ES garantuje¹⁶⁵ ochranu základních práv a svobod fyzických osob. Pohyb osobních údajů lze jen omezit, nikoliv zakázat, avšak ani omezit jej členské státy nemůžou, pokud by tak činily za účelem ochrany základních práv a svobod fyzických osob, zejména jejich soukromí, neboť toto již Směrnice zajišťuje. Tímto je tedy jednak zdůrazněn princip volného pohybu v rámci EU, jednak je stanoven právní titul pro předání v rámci členských států EU bez jakýchkoliv administrativních omezení.¹⁶⁶

Ochrana osobních údajů v rámci členských států EU je zajištěna ustanoveními Směrnice 95/46/ES, jež byla povinně implementována do právních řádů všech členských států. Touto cestou je zajištěna stejná úroveň ochrany v rámci celé EU a pro předávání údajů není potřeba žádat o povolení ÚOOÚ.¹⁶⁷

b) Předání do třetích zemí¹⁶⁸

V případě předání osobních údajů do třetích zemí, tedy zemí mimo Evropský hospodářský prostor (EU, Lichtenštejnsko, Norsko a Island) platí, že osobní údaje je možno předávat za splnění jedné z podmínek. Těmito jsou buď zákaz omezování pohybu osobních údajů, který vyplývá z mezinárodní smlouvy, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas a kterou je Česká republika vázána, nebo rozhodnutí orgánu EU.

Typickou multilaterální smlouvou povolující volný pohyb osobních údajů je Úmluva 108¹⁶⁹, jejíž ratifikací se státy zavazují poskytovat stanovenou úroveň ochrany

¹⁶⁴ § 27 odst. 1 ZOOÚ.

¹⁶⁵ Článek 1 Směrnice 95/46/ES.

¹⁶⁶ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 292 – 294.

¹⁶⁷ Stanovisko č. 2/2010: Předání osobních údajů do jiných států. [cit. 24. 06. 2016] Dostupné z WWW: https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9183

¹⁶⁸ § 27 odst. 2, 3 a 4 ZOOÚ.

¹⁶⁹ K Úmluvě 108 již přistoupilo celkem 49 států, mimo Evropu např. Uruguay, Gruzie, Ázerbájdžán, Arménie a nejnověji Mauricius, mimo EU např. Švýcarsko, Norsko (právní stav k 21. 6. 2016). Aktuální

osobních údajů odpovídající úrovni Směrnice 95/46/ES. Úmluva 108 ve svém textu přímo stanovuje zákaz omezování volného pohybu osobních údajů mezi smluvními stranami.

Rozhodnutím orgánu EU jsou v současnosti rozhodnutí učiněná Evropskou Komisí¹⁷⁰, „*kteřá může na základě Směrnice 95/46/ES konstatovat, že třetí země zajišťuje odpovídající úroveň ochrany na základě svých národních předpisů, nebo svých mezinárodních závazků.*“¹⁷¹

Avšak ani neexistence mezinárodní smlouvy či rozhodnutí orgánu EU neznamená automaticky úplné znemožnění předávání osobních údajů do třetích zemí. Toto je dále možné za splnění těchto podmínek¹⁷²:

- předání údajů se děje se souhlasem nebo na základě pokynu subjektu údajů,
- jsou v třetí zemi, kde mají být osobní údaje zpracovány, vytvořeny dostatečné zvláštní záruky ochrany osobních údajů, například prostřednictvím jiných právních nebo profesních předpisů a bezpečnostních opatření. Takové záruky mohou být upřesněny zejména smlouvou uzavřenou mezi správcem a příjemcem, pokud tato smlouva zajišťuje uplatnění těchto požadavků nebo pokud smlouva obsahuje smluvní doložky pro předání osobních údajů do třetích zemí zveřejněné ve Věstníku Úřadu,
- jde o osobní údaje, které jsou na základě zvláštního zákona součástí datových souborů veřejně přístupných nebo přístupných tomu, kdo prokáže právní zájem; v takovém případě lze osobní údaje zpřístupnit jen v rozsahu a za podmínek stanovených zvláštním zákonem,
- je předání nutné pro uplatnění důležitého veřejného zájmu vyplývajícího ze zvláštního zákona nebo z mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána,

stav dostupný z WWW: <http://www.coe.int/fr/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108/signatures>

¹⁷⁰ Přehled rozhodnutí dostupný z WWW: <https://www.uouu.cz/prehled-pripadu-predavani-osobnich-udaju-do-zahranici-u-nichz-neni-nutne-zadat-urad-o-povoleni/ds-1649/archiv=0 &p1=1633>

¹⁷¹ Stanovisko č. 2/2010: Předání osobních údajů do jiných států. [cit. 30. 06. 2016] Dostupné z WWW: https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9183

¹⁷² § 27 odst. 3 ZOOÚ.

- je předání nezbytné pro jednání o uzavření nebo změně smlouvy, uskutečněné z podnětu subjektu údajů, nebo pro plnění smlouvy, jejíž smluvní stranou je subjekt údajů,
- je předání nezbytné pro plnění smlouvy uzavřené v zájmu subjektu údajů mezi správcem a třetí stranou, nebo pro uplatnění jiných právních nároků, nebo
- je předání nezbytné pro ochranu práv nebo životně důležitých zájmů subjektu údajů, zejména pro záchranu života nebo pro poskytnutí zdravotních služeb.

Avšak tento režim se vztahuje na státy, které nemají zajištěnou adekvátní úroveň ochrany osobních údajů, a proto i při splnění výše uvedených podmínek může správce osobní údaje předávat až po tom, co požádá ÚOOÚ o povolení. Žádost o povolení se posuzuje v režimu správního řádu, ÚOOÚ je tedy povinen o ní rozhodnout ve lhůtě 30 dnů. Při posuzování žádosti ÚOOÚ přihlíží zejména ke zdroji údajů, jejich konečnému určení, kategorii, účelu a době zpracování a dále přihlíží také k dostupné legislativě státu, do kterého mají být údaje předány. Ve vydaném povolení ÚOOÚ nakonec ještě stanoví dobu, na kterou povolení vydává. Avšak i v případě, že je povolení vydáno, může jej za určitých okolností ÚOOÚ následně změnit či zrušit, pokud dojde ke změně okolností, za kterých bylo vydáno, a to zejména na základě rozhodnutí orgánu EU.¹⁷³

174

Obecně lze vztah mezi subjekty ze dvou různých států definovat jako vztah mezi vývozcem (správcem) a dovozcem (správce nebo zpracovatel), a dále také možno ještě vztah mezi dovozcem (zpracovatelem) a dílčím zpracovatelem.¹⁷⁵ Tyto vztahy a postavení jednotlivých subjektů musí být ujasněny ještě před samotným předáním osobních údajů, a to z důvodu řádného dodržení veškerých zákonných požadavků na legalitu a legitimitu zpracování. Stejně jako u vnitrostátního zpracování je totiž i u předání do zahraničí nutné dodržet další zákonné povinnosti. Je totiž primárně odpovědností správce, aby zpracování osobních údajů proběhlo řádně a nedošlo

¹⁷³ Stanovisko č. 2/2010: Předání osobních údajů do jiných států. [cit. 27. 06. 2016] Dostupné z WWW: https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9183

¹⁷⁴ Předávání osobních údajů do zahraničí – Povolovací řízení. [cit. 30. 06. 2016] Dostupné z WWW: <https://www.uouu.cz/povolovaci-rizeni/ds-1645/p1=1645>

¹⁷⁵ Více v části 3.4 této práce.

k nedůvodnému zásahu do soukromí subjektu. Proto je potřeba prověřit úroveň ochrany státu, do kterého správce hodlá údaje předávat, a podle toho dále zajistit ochranu údajů prostřednictvím smluvních doložek či závazných podnikových pravidel (Binding Corporate Rules). Tyto prostředky ochrany osobních údajů by měly mít přednost před aplikací výjimek při předávání do zahraničí uvedených výše.¹⁷⁶

c) **Nástroje pro předání do třetích zemí**

Pokud jsou osobní údaje předávány do třetích zemí, jejichž právní řád nezajišťuje dostatečnou úroveň ochrany dle standardů EU, je potřeba, aby správce zajistil přiměřenou ochranu jiným způsobem. K tomuto slouží institut standardních smluvních doložek a závazná podniková pravidla.

▪ **Standardní smluvní doložky**

První z variant, kterou je možno ošetřit případné předání do třetích zemí, které nezajišťují přiměřený stupeň ochrany, jsou standardní smluvní doložky. „*Standardní smluvní doložky jsou tzv. samoregulačním nástrojem pro předání osobních údajů do třetích zemí, přičemž správce sám přijímá přímou odpovědnost za zajištění bezpečnosti předávaných osobních údajů.*“ Jedná se o vzorový text, který smluvní strany (vývozce a dovozce) začlení do smlouvy, kterou mezi sebou uzavírají. Pro zjednodušení a sjednocení tohoto postupu texty doložek definovala Evropská Komise ve svých rozhodnutích. Pokud se subjekty zpracovávající osobní údaje rozhodnou pro tento postup, posuzuje se toto předání osobních údajů v režimu předání učiněného na základě rozhodnutí orgánu EU a nebude se na něj vztahovat povinnost žádat ÚOOÚ o povolení.¹⁷⁷

▪ **Binding Corporate Rules**

Druhým prostředkem zajištění řádné ochrany osobních údajů předávaných do třetích zemí, které nezajišťují přiměřený stupeň ochrany, jsou závazná podniková pravidla (Binding Corporate Rules, BCR). Jejich aplikace je vhodná ve velkých

¹⁷⁶ Stanovisko č. 2/2010: Předání osobních údajů do jiných států. [cit. 27. 06. 2016] Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9183

¹⁷⁷ Předávání osobních údajů do zahraničí – Nástroje zajišťující osobním údajům předávaným do třetích zemí přiměřenou úroveň ochrany – Standardní smluvní doložky. [cit. 29. 06. 2016] Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/standardni-smluvni-dolozky/ds-3505/archiv=0 &p1=3503>

nadnárodních korporacích, neboť se jedná o souhrn zásad a pravidel pro zpracování závazný pro všechny entity spadající do dané skupiny.

Návrh závazných podnikových pravidel vypracovává sama skupina, avšak nemůže je aplikovat bez předchozího schválení příslušného dozorového úřadu pro ochranu osobních údajů v dané členské zemi EU v postavení tzv. lead Data Protection Authority. Tento schvalovací proces podléhá zvláštnímu režimu, jehož podmínky jsou definovány Pracovní skupinou pro ochranu dat podle článku 29 (Working party 29).¹⁷⁸

Při řádném schválení a následné aplikaci v rámci skupiny se toto předání osobních údajů posuzuje jako jedna z výjimek možného zpracování¹⁷⁹, avšak nejedná se o právní titul, který by umožnil předávat údaje bez předchozího povolení ÚOOÚ.

Rozlišují se dva typy závazných podnikových pravidel. Jako první jsou to Binding Corporate Rules for Controllers (BCR-C), která se vztahují na správce. Tyto se aplikují na správce, jejichž činnost se týká jejich vlastního účelu v rámci celé skupiny nadnárodní korporace a jejich forma je definována Pracovní skupinou pro ochranu dat podle článku 29 (Working party 29)¹⁸⁰.

Stejně tak jsou stanovena závazná podniková pravidla pro zpracovatele, Binding Corporate Rules for Processors (BCR-P). Tato pravidla se vztahují na velké nadnárodní zpracovatele (např. poskytovatelé cloudových služeb), kteří zpracovávají osobní údaje pro větší množství správců. Jejich forma je opět definována Working party 29¹⁸¹.

Jak již bylo řečeno výše, v obou případech je nutné před započítáním předávání osobních údajů požádat ÚOOÚ o povolení a v obou případech je tato žádost povinností správce, nikoliv zpracovatele.^{182 183}

¹⁷⁸ Podmínky schvalovacího procesu jsou definovány v pracovních dokumentech WP 74, WP 107 a WP 108.

¹⁷⁹ dle § 27 odst. 3 písm. b) ZOOÚ.

¹⁸⁰ Požadavky na formu BCR-C jsou definovány v pracovních dokumentech WP 133, WP 153, WP 154 a WP 155.

¹⁸¹ Požadavky na formu BCR-C jsou definovány v pracovních dokumentech WP 195, WP 195a a WP 204.

¹⁸² Seznam korporací se schválenými závaznými podnikovými pravidly dostupný z WWW: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/international-transfers/binding-corporate-rules/bcr_cooperation/index_en.htm

¹⁸³ Předávání osobních údajů do zahraničí – Nástroje zajišťující osobním údajům předávaným do třetích zemí přiměřenou úroveň ochrany – Závazná podniková pravidla (Binding Corporate Rules, BCR). [cit. 29. 06. 2016] Dostupné z WWW: <https://www.uouu.cz/zavazna-podnikova-pravidla-binding-corporate-rules-bcr/ds-3506/archiv=0 &p1=1633>

▪ Safe Harbor/Privacy Shield

Ke třetím zemím, které nezajišťují přiměřený stupeň ochrany, se řadí také Spojené státy americké (dále jen „USA“). Jelikož se však jedná o velice významného obchodního partnera EU, bylo v zájmu jak USA, tak členských států EU, vytvořit nástroj pro předávání osobních údajů do USA tak, aby pohyb údajů mohl probíhat jednodušeji a zároveň pod dostatečnou ochranou dle požadavků EU a nebylo tak ohroženo soukromí subjektů údajů.

Evropská Komise proto ve spolupráci s vládními orgány USA vytvořila systém tzv. „bezpečného přístavu“ (Safe Harbor). Dne 26. července 2000 jej Evropská Komise definovala podle Směrnice 95/46/ES v rozhodnutí o odpovídající ochraně poskytované podle zásad „bezpečného přístavu“ a s tím souvisejících „často kladených otázek“ vydaných Ministerstvem obchodu Spojených států amerických. Na základě tohoto rozhodnutí tak bylo možné předávat osobní údaje do USA společnostmi, které se zavázaly dodržovat daná pravidla a zásady „bezpečného přístavu“.¹⁸⁴

Dne 6. října 2015 však Soudní dvůr Evropské Unie (dále jen „SDEU“)¹⁸⁵ prohlásil toto rozhodnutí za neplatné. Režim „bezpečného přístavu“ se totiž vztahoval jen na americké společnosti, které se dobrovolně rozhodly jej akceptovat, avšak režim již nebral v úvahu skutečnost, že tyto společnosti jsou i nadále povinny předávat osobní údaje americkým vládním orgánům. Osobní údaje tak v praxi byly využívány zejména americkými bezpečnostními složkami a zásady „bezpečného přístavu“ tak v důsledku toho dodržovány nebyly.

S ohledem na rozsudek SDEU vydal ÚOOÚ doporučení, dle kterého bylo nadále nutné zajistit bezpečnost osobních údajů předávaných do USA za pomoci jiných nástrojů ochrany. Jako nejvhodnější prostředky byly doporučeny standardní smluvní doložky a závazná podniková pravidla.¹⁸⁶

¹⁸⁴ Doporučení ÚOOÚ – Neplatnost rozhodnutí Komise o tzv. Safe Harbor – doporučení Úřadu. [cit. 30. 06. 2016] Dostupné z WWW: <https://www.uouu.cz/neplatnost-rozhodnuti-komise-o-tzv-safe-harbor-doporuzeni-uradu/d-17119/p1=1099>

¹⁸⁵ Rozsudek SDEU ze dne 6. října 2015 ve věci C -362/14 Maximilian Schrems v. Data Protection Commissioner.

¹⁸⁶ Doporučení ÚOOÚ – Neplatnost rozhodnutí Komise o tzv. Safe Harbor – doporučení Úřadu. [cit. 30. 06. 2016] Dostupné z WWW: <https://www.uouu.cz/neplatnost-rozhodnuti-komise-o-tzv-safe-harbor-doporuzeni-uradu/d-17119/p1=1099>

Zároveň však Evropská komise a USA začaly pracovat na přípravě nového rámce pro přenos osobních údajů – štít EU-USA na ochranu soukromí (tzv. Privacy Shield), který Evropská komise zveřejnila 2. února 2016. Tato nová dohoda zohledňuje principy vymezené SDEU v rozsudku Maximillian Schrems v. Data Protection Commissioner a zpřísňuje tak pravidla pro společnosti v USA ve vztahu k občanům členských států EU, mimo jiné také zavedením rozsáhlejší kontroly a dohledu ze strany Ministerstva obchodu USA a Federální obchodní komise.

„V rámci nové dohody se USA zavázaly, že veřejné orgány budou moci přistupovat k osobním údajům předávaným v novém režimu pouze při dodržení jasných podmínek a omezení a pod dohledem. Evropané budou mít možnost obracet se v této souvislosti s dotazy a stížnostmi na nového, zvláště jmenovaného veřejného ochránce práv.“¹⁸⁷

S konečnou platností byl Privacy Shield Evropskou komisí přijat 12. července 2016 a téhož dne byl oznámen členským státům, čímž automaticky vstoupil v platnost. Americké společnosti, které se seznámí s novými pravidly a přizpůsobí jim svou činnost ve vztahu k ochraně osobních údajů, se poté od 1. srpna budou moci certifikovat u Ministerstva obchodu.¹⁸⁸

¹⁸⁷ Redakce: Evropská komise a USA se dohodly na novém rámci pro přenos údajů přes Atlantik: Štít pro ochranu osobních údajů (Privacy Shield). Právní rozhledy 5/2016, s. III.

¹⁸⁸ Evropská komise - Tisková zpráva: Evropská komise spouští štít EU–USA na ochranu soukromí, který přináší solidnější ochranu transatlantických toků údajů. [cit. 27. 7. 2016] Dostupné z WWW: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2461_cs.htm

5 Osobní údaje a podnikání

Prosadit se a uspět dnes ve světě podnikání není jednoduché. Možností je sice stále více, prostředky k dosažení cílů bývají snadněji dostupné a cesta se zdá být svým způsobem méně trnitá, než tomu bylo o pár desítek let zpátky. V jistých směrech se však trh zdá být natolik přehlcený, až se zdá, že najít onu skulinku na trhu a přijít s něčím novým, je zhora nemožné.

Stěžejní princip je však ve světě nabízení zboží a služeb stále stejný a jeho základním předpokladem vždy byl a vždy bude zákazník. Potenciálního zákazníka je nejprve potřeba zaujmout a oslovit takovým způsobem, aby projevil zájem a v široké škále nabídky si vybral. Cílem podnikání je však dosažení zisku a zákazníka je tak potřeba si udržet, hýčkat ho a pomocí vhodné marketingové komunikace jej přesvědčit, že již není třeba poptávat u konkurence.

V rámci utvářejícího se vztahu mezi zákazníkem a podnikatelem dochází ke shromažďování a následnému zpracování osobních údajů v hojné míře a riziko porušení povinností, jež se k řádnému zpracování váží, je velmi vysoké. Často se nejedná o závažná porušení, jež by vedla přímo ke zneužití osobních údajů, ale spíše o nedbalost a nedůslednost správce pramenící jednak z neznalosti právní úpravy, jednak z její nejasnosti a obtížného výkladu, jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách.

Není cílem této práce věnovat se podrobně veškerým úskalím, neboť ta jsou velice různorodá a v různých odvětvích velice specifická. V této kapitole budou naopak vyzdvíženy nejčastější a nejtypičtější situace, při kterých v reálném životě ke zpracování osobních údajů dochází a s ohledem na dostupné prameny bude poukázáno na to, jak by řádné zpracování mělo probíhat a jaké jsou nejčastější chyby, kterých se podnikatelé dopouští.

5.1 Obchodní sdělení

Obchodním sdělením jsou všechny formy sdělení, včetně reklamy a vybízení k návštěvě internetových stránek, určeného k přímé či nepřímé podpoře zboží či služeb nebo image podniku osoby, která je podnikatelem nebo vykonává regulovanou

činnost.¹⁸⁹ Takto vymezuje obchodní sdělení ZSIS, který je transpozicí směrnice o elektronickém obchodu č. 2000/31/ES a ve vztahu k ZOOÚ se jedná o speciální právní úpravu.

Jedná se tedy o druh marketingu, jež se svou formou řadí k velice finančně nenáročné variantě šíření reklamy. Mnohem častěji se však setkáváme s označením „nevyžádaná obchodní sdělení“, v praxi běžně označovaná jako „spam“, což jsou již sdělení naplňující znaky výše popsané, která si subjekt údajů dostávat nepřeje, a to ze dvou prostých důvodů. Za prvé, nikdy k jejich zasílání nesvolil, anebo za druhé, s jejich zasíláním zprvu souhlasil, avšak dále si je již dostávat nepřeje a tuto vůli již vůči odesílateli náležitou formou projevil.

K šíření obchodních sdělení se užívají prostředky elektronické komunikace, nejčastěji se v praxi jedná o email a SMS.

Jak již bylo vymezeno v předchozích částech této práce, ZOOÚ využívá ve vztahu ke zpracovávání osobních údajů především metodu opt-in, výjimkou je užití údajů pro nabízení obchodu nebo služeb, kde je za striktně vymezených podmínek možno využít údaje metodou opt-out. Ve vztahu k zasílání obchodních sdělení se však užije úprava ZSIS, který rozlišuje a zvláště upravuje dvě situace.

V prvním případě se jedná o zasílání obchodních sdělení potenciálním zákazníkům – zde ZSIS kopíruje základní myšlenku ZOOÚ a požaduje pro tyto případy předchozí souhlas, tedy metodu opt-in.¹⁹⁰ Avšak v případě, že se jedná již o stávající zákazníky, uplatní se metoda opt-out. Zároveň však musí být splněna podmínka, že zákazník má jasnou a zřetelnou možnost jednoduchým způsobem, zdarma nebo na účet odesílatele odmítnout souhlas s takovýmto využitím svého elektronického kontaktu i při zasílání každé jednotlivé zprávy, pokud původně toto využití neodmítl.¹⁹¹

Za stávajícího zákazníka lze s ohledem na ZOOÚ¹⁹² považovat osobu, jejíž elektronický kontakt získal podnikatel v souvislosti se svou činností jakožto správce nebo zpracovatele. Jedná se tedy o osobu, jejíž kontakt byl získán v souvislosti s prodejem výrobků či služeb. V žádném případě tedy není možno použít kontakt

¹⁸⁹ § 2 písm. f) z. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.

¹⁹⁰ § 7 odst. 2 ZSIS.

¹⁹¹ § 7 odst. 3 ZSIS.

¹⁹² § 5 odst. 5 ZOOÚ.

osoby, která dané výrobky či služby pouze poptávala, na druhou stranu se nemusí nutně jednat o již uzavřený smluvní vztah, tento může být teprve v jednání. Nikdy však není možno využít kontakty z veřejné databáze ani z jiného seznamu, jež má podnikatel k dispozici – tzv. „nákupy“ databází nespádají do žádné ze dvou výše uvedených kategorií a bez souhlasu subjektů údajů je k zasílání obchodních sdělení využít nelze.¹⁹³

K dalším podmínkám, které musí být při zasílání obchodního sdělení splněny, patří povinnost jasně odesílanou zprávu označit jako obchodní sdělení. U emailů tedy tento text nejlépe uvést přímo v předmětu zprávy tak, aby adresát v případě, že si nepřeje zprávu číst, ji nemusel ani otevírat a rovnou ji mohl odstranit. Dále musí být jasná totožnost odesílatele stejně tak jako adresa, na kterou je možné přímo a účinně zaslat informaci o tom, že si adresát již dále nepřeje takováto obchodní sdělení dostávat.

Zasílání obchodních sdělení se však nevztahuje jen na emailovou komunikaci, stejně tak se týká zasílání obdobných nabídek prostřednictvím SMS zpráv. Pravidla však platí stejná jako v případě emailové komunikace, tedy i text SMS zprávy musí být jasně označen jako obchodní sdělení – nejlépe hned v úvodu. Vzhledem k tomu, že je délka textu limitována, bylo by možné užít i jasnou zkratku, ze které by bylo patrné, o jakou formu zprávy se jedná. A také v tomto případě by v textu zprávy měla být uvedena informace o tom, jak lze další zasílání takovýchto zpráv jednoduše a bezplatně zrušit. Komunikační prostředek by měl zůstat zachován a adresát by tak měl mít možnost zrušit zasílání zpráv prostřednictvím bezplatné telefonní linky či SMS zprávy na kontakt uvedený přímo v textu zprávy.¹⁹⁴

Stejně jako u dodržování povinností při zpracovávání osobních údajů i zde je orgánem dozoru ÚOOÚ. Právníké osobě, která hromadně nebo opakovaně šíří elektronickými prostředky obchodní sdělení, aniž by disponovala souhlasem adresáta, nebo zasílá obchodní sdělení, které není jasně a zřetelně jako obchodní sdělení označeno, skrývá totožnost odesílatele, v textu sdělení neuvádí platný kontakt,

¹⁹³ Nevyžádaná obchodní sdělení – Často kladené otázky k zákonu č. 480/2004 Sb. [cit. 22. 07. 2016] Dostupné z WWW: <https://www.uouu.cz/casto-kladene-otazky-k-zakonu-c-480-2004-sb/ds-1507/archiv=0 &p1=1493>

¹⁹⁴ Kučerová, A., Nonnemann F. *Ochrana osobních údajů v praktických příkladech*. BOVA POLYGON, Praha, 2013, s. 82.

prostřednictvím kterého má adresát možnost odeslat žádost o ukončení dalšího zasílání, nebo adresátovi vůbec neumožňuje bezplatné ukončení zasílání takových obchodních sdělení při odeslání každé jednotlivé zprávy, hrozí pokuta až do výše 10 mil. Kč.

Postižitelná je také fyzická osoba, která se dopustí přestupku, jestliže hromadně nebo opakovaně šíří elektronickými prostředky obchodní sdělení, aniž by pro to disponovala platným souhlasem adresáta. V takovém případě jí hrozí pokuta až do výše 100.000 Kč.

5.2 Obchodní podmínky

Obchodní podmínky, mnohem častěji též všeobecné obchodní podmínky, „představují nepřímé smluvní ujednání nahrazující část obsahu smlouvy“. Jejich prostřednictvím je možno zjednodušit kontraktační proces v případě standardizovaných smluv s obdobným předmětem plnění pro předem neurčitý počet kontrahentů.¹⁹⁵ Jejich sjednání není povinné, avšak pro podnikatele je velice výhodné, neboť v obchodních podmínkách je možné poměrně podrobně vymezit pravidla, za nichž se smluvní plnění uskuteční – od základních ustanovení vymezujících stěžejní pojmy a identifikaci podnikatele, přes vlastní uzavření smlouvy včetně dodacích a platebních podmínek, práva z vadného plnění, až po práva a povinnosti smluvních stran a ustanovení o ochraně osobních údajů. Výčet obsahu obchodních podmínek bývá zpravidla delší a liší se dle typu smlouvy, k níž se vztahuje. Největší výhodou je pro podnikatele skutečnost, že text podmínek je daný a pro daný typ smlouvy neměnný a oproti tomu text smlouvy je kratší a přehlednější, neboť je „odlehčen“ o ustanovení obsažená v obchodních podmínkách.

Pro účely této práce je stěžejní část obchodních podmínek věnující se ochraně osobních údajů. Ustanovení o ochraně osobních údajů nejčastěji obsahuje především souhlas zákazníka se zpracováním jeho osobních údajů za účelem realizace práv a povinností plynoucích z uzavřené smlouvy, souhlas se zasíláním obchodních sdělení či souhlas s dalším užitím jeho údajů pro jiné marketingové účely, v prostředí e-shopů bývá navíc součástí ještě souhlas se zřízením uživatelského účtu a součástí ve věrnostním programu a v neposlední řadě také souhlas s ukládáním cookies.

¹⁹⁵ Špačková, M. *Všeobecné obchodní podmínky a řešení jejich kolize po rekodifikaci*. Obchodněprávní revue, 4 /2015, s. 106.

Právní požadavky na řádné zpracování osobních údajů včetně informovaného souhlasu jsou však poněkud odlišné a v praxi jsou z pozice správců málokdy zcela dodržovány. V první řadě se při zpracování osobních údajů získaných na základě uzavřené smlouvy již dále nevyžaduje souhlas subjektu údajů – tato situace se řadí pod jednu z výjimek¹⁹⁶, kdy je možno zpracovávat údaje bez souhlasu. I přesto je, zcela nelogicky, v řadě obchodních podmínek nadbytečně uvedeno, že subjekt „souhlasí se zpracováním svých osobních údajů pro účely realizace práv a povinností vyplývajících z uzavřené smlouvy“. Tento „souhlas“ je v textu často začleněn spolu s ustanovením o dalším využití osobních údajů pro zasílání obchodních sdělení, zjišťování zákaznické spokojenosti a další marketingové účely, což může být pro subjekt z řad laické veřejnosti velice matoucí a vedoucí k pocitu, že pokud chce skutečně uzavřít danou smlouvu, svůj souhlas zkrátka udělit musí.¹⁹⁷

Mnohem přehlednějším řešením je uvést jednotlivé účely samostatně a ke každému přiřadit zaškrtačací pole, kdy se subjekt samostatně rozhodne, pro jaký účel svůj souhlas udělí. Tato varianta je přehledná a výhodná nejen pro subjekt údajů, ale také pro podnikatele, který tak má shromažďování údajů s možností jejich dalšího zpracování pod kontrolou.

Při tomto udělování souhlasu však platí všechny podmínky, které jsou uvedeny výše v této práci a i zde platí, že se musí jednat o tzv. informovaný souhlas. Zákazník tedy před udělením svého souhlasu musí být informován o účelu a způsobu zpracování, rozsahu údajů, ke kterým se souhlas vztahuje, jakému správci jej uděluje a na jakou dobu. V případě, že správce dále předává získané údaje zpracovateli, také identifikační údaje o této osobě. Vždy musí být subjekt také informován o jeho právu přístupu k osobním údajům, právu na jejich opravu a v neposlední řadě může po správci nebo zpracovateli požadovat vysvětlení v případě, že se domnívá, že zpracování neprobíhá řádně. Na závěr musí být subjekt poučen o tom, zda je poskytnutí údajů povinné či dobrovolné.

¹⁹⁶ Výjimka dle § 5 odst. 2 písm. b) ZOOÚ. Více v části 3.2 písm. b) této práce.

¹⁹⁷ Stanovisko ÚOOÚ č. 2/2011: *Zpracování osobních údajů na základě souhlasu ve smlouvě nebo Všeobecných obchodních podmínkách a s tím související problémy*. [cit. 27. 07. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9185.

Speciální podmínkou ve vztahu k udělování souhlasu se zpracováním osobních údajů v online prostředí je také to, že pole pro jeho udělení nesmí být správcem předvyplněno – subjekt jej musí vyplnit sám, čímž se apeluje na udělení souhlasu z jeho svobodné a vědomé vůle.

Jak již z uvedeného vyplývá, ustanovení o souhlasu se zpracováním osobních údajů v obchodních podmínkách vůbec být nemusí. Jeho začlenění je na místě jen v případě, že má podnikatel dále v úmyslu zpracovávat osobní údaje za jinými účely, než je realizace práv a povinností plynoucích ze smlouvy.¹⁹⁸

V souhrnu je informací, které při shromažďování osobních údajů musí být správcem uvedeny, poměrně hodně, což vede k tomu, že se rozsah obchodních podmínek v části věnované osobním údajům značně prodlouží. Mnohem častěji však dochází k tomu, že informační povinnost v plném rozsahu splněna není.

V popředí je samozřejmě zájem zákonodárce na ochraně práv subjektů údajů a jejich soukromí a zabránění neoprávněnému nakládání s osobními údaji. Úprava v ZOOÚ však není zcela ucelená a jednotná, ustanovení vztahující se k informovanému souhlasu jsou roztržena do několika na sebe nenavazujících paragrafů.

5.3 Seznam dlužníků

Zřejmě každý podnikatel se v životě někdy dostane do situace, kdy některý ze zákazníků včas nezaplatí a dostane se tak do prodlení. V případě jednoho takového neplatiče se situace v závislosti na povaze transakce ještě dá zvládnout, jestliže je však takových případů více, stávají se pro podnikatele problémem nejen z hlediska finančního, avšak jedná se o přítěž také z pohledu administrativního a časového řešení.

V rámci dalšího postupu je podnikatel nucen věnovat dlužníkovi větší pozornost, kdy z počátku se jedná o nadstandardní komunikaci a poskytnutí dodatečného času k zaplacení, dále se může jednat již o předžalobní výzvu a ve

¹⁹⁸ Kučerová, A., Nonnemann, F. *Ochrana osobních údajů v otázkách a odpovědích*. BOVA POLYGON, Praha, 201, s. 23.

výsledku může celá situace vyústit v soudní spor, který je z časového hlediska tou nejméně vhodnou variantou.

Po celou dobu však podnikatel nemá jinou možnost, než v rámci přehlednosti dlužníkův případ vyčlenit do samostatné složky, vést oddělenou evidenci a v případě více takových případů nakonec vést samostatný seznam dlužníků obsahující osobní údaje minimálně v rozsahu jméno, příjmení a dlužná částka, nejčastěji však také číslo smlouvy či jiný podobný identifikační údaj.

Toto je však již jednoznačně zpracování osobních údajů, ke kterému zákazník ve většině případů předem souhlas nedal. Nabízí se tedy otázka, jaký bude právní titul pro takovéto zpracování osobních údajů. Bohužel, nepodařilo se mi v řadách odborných publikací ani v judikatuře nalézt odpověď na tuto otázku. Při analýze celé situace se však nabízí poměrně jasná odpověď, kterou je aplikace výjimky ze zpracování osobních údajů se souhlasem subjektu, a to konkrétně zpracování, které je nezbytné pro plnění smlouvy, jejíž smluvní stranou je subjekt údajů¹⁹⁹. Souhlas v tomto případě není vyžadován, neboť osobní údaje jsou subjektem poskytnuty dobrovolně, a to za účelem vzniku smluvního vztahu, jejich poskytnutí je tak v zájmu subjektu samého.²⁰⁰ Evidence dlužníka a dlužné částky – tedy částky ve smlouvě uvedené, je jednoznačně důvod mající povahu v plnění uzavřené smlouvy.

Zcela jiná situace ovšem nastává v případě, že se správce rozhodne údaje o dlužníkovi zveřejnit, a to ať už v rámci snahy vymoci rychleji dlužnou částku, dehonestace dlužníka či jako varování ostatním podnikatelům na trhu. K tomuto se již, mimo jiné, vyjadřuje i ÚOOÚ, který jasně stanovuje, že není možné toto zveřejnění provést bez předchozího souhlasu subjektu údajů. *„Žádný zvláštní zákon správci neumožňuje zveřejnit osobní údaje subjektu, který porušil některou ze smluvních povinností vyplývajících ze soukromoprávních vztahů.“*²⁰¹

¹⁹⁹ § 5 odst. 2 písm. b) ZOOÚ.

²⁰⁰ Bartík, V., Janečková, E., Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem. Nakladatelství ANAG, 2010, s. 88.

²⁰¹ Z rozhodovací činnosti ÚOOÚ – Ke zveřejňování osobních údajů dlužníků nájemného. [cit. 28. 07. 2016] Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/ke-zverejnovani-osobnich-udaju-dluzniku-najemneho/d-1729>

5.4 Kamerové systémy u vstupu do budovy

Kamerové systémy jsou dnes již hojně užívaným prostředkem ochrany majetku. Jejich pořízení i instalace je velice snadná a dostupná, z hlediska ochrany majetku je jejich efektivita velice účinná.

Ne na všechna provozování kamerových systému se však aplikuje ZOOÚ. *„Provozování kamerového systému je považováno za zpracování osobních údajů, pokud je vedle kamerového sledování prováděn záznam pořizovaných záběrů, nebo jsou v záznamovém zařízení uchovávány informace a zároveň účelem pořizovaných záznamů, případně vybraných informací, je jejich využití k identifikaci fyzických osob v souvislosti s určitým jednáním.“* Pouhé monitorování bez pořízení záznamu zpracováním osobních údajů v režimu ZOOÚ není. Dále je podstatné, zda jsou pořizované záběry skutečně osobními údaji ve smyslu ZOOÚ, tedy zda je na jejich základě možné přímo či nepřímo identifikovat konkrétní fyzickou osobu.²⁰² *„Pokud ze zvláštních okolností při pořízení záznamu nebude možné jednotlivé osoby identifikovat, lze v obecné rovině uvést, že informace obsažené v záznamech z kamerových systémů nedosahují kvality osobního údaje, neboť z pouhého obrazového záznamu fyzické osoby nelze tuto osobu bez použití dalších doprovodných údajů, v záznamu neobsažených, obecně ztotožnit.“* Je ovšem nutno vzít v potaz fakt, že každý záznam, z něhož je možné odlišit jednotlivé fyzické osoby od sebe navzájem, obsahuje potenciální osobní údaje, neboť nelze vyloučit identifikaci konkrétní osoby, a je třeba s nimi jako s osobními údaji nakládat.²⁰³

V případě, že je kamerový systém instalován za účelem ochrany majetku, je možné toto zpracování podřadit pod jednu z výjimek z povinnosti zpracovávat osobní údaje se souhlasem subjektu²⁰⁴, tedy zpracování za účelem ochrany práv a právem chráněných zájmů správce, příjemce či jiné dotčené osoby, i v tomto případě však nesmí být dotčeno právo subjektu na ochranu jeho soukromého a osobního života. Stojí

²⁰² Stanovisko ÚOOÚ č. 1/2006: Provozování kamerového systému z hlediska zákona o ochraně osobních údajů. [cit. 27. 07. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9690

²⁰³ Komentář k Zásadám provozování kamerového systému z hlediska zákona o ochraně osobních údajů. [cit. 27. 07. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_ktg=1103&p1=1103#kamery

²⁰⁴ Výjimka dle § 5 odst. 2 písm. e) ZOOÚ. Více v části 3.2 písm. e) této práce.

zde tedy proti sobě ústavní právo na ochranu soukromí a vlastnické právo. Aplikace výjimky je v případě kamerového systému nanejvýš logickým řešením také z toho důvodu, že není reálně proveditelné předem informovat každou osobu, která se ocitne v dosahu kamerového záběru.

Nadále však pro zpracování osobních údajů prostřednictvím kamerového systému platí náležitosti upravené ZOOÚ, které lze shrnout následovně:

- nezbytnost užití kamerového systému, kdy daného účelu nelze dosáhnout jiným způsobem (ostraha objektu, bezpečnostní zámky...), vždy je na místě posoudit zásah do soukromí subjektu údajů, který nesmí být nepřiměřený;
- užití kamerového záznamu jen k předem vytyčenému účelu (ochrana provozovny před vloupáním);
- stanovení doby pro uchovávání pořízených záznamů, opět s ohledem na stanovený účel;
- povinnost zabezpečit kamerové záznamy před možným zneužitím takto pořízených osobních údajů;
- splnění informační povinnosti vůči subjektu údajů – v případě kamerového systému je nejvhodnějším provedením informační cedule umístěná v monitorovaném prostoru, zároveň musí správce subjektu garantovat možnost uplatnění jeho práv se zpracováním osobních údajů souvisejících (právo přístupu, právo na opravu...);
- splnění oznamovací povinnosti vůči ÚOOÚ.^{205 206}

V rámci ochrany majetku podnikatele, v tomto případě nejčastěji vstupu do provozovny, tedy kamerové systémy umístit lze. Tuto možnost však není možno generalizovat a vždy je nutné posuzovat situaci s ohledem na výše uvedené náležitosti. Primárně je nutné posoudit, zda účelu ochrany provozovny nelze dosáhnout jiným,

²⁰⁵ Stanovisko ÚOOÚ č. 1/2006: Provozování kamerového systému z hlediska zákona o ochraně osobních údajů. [cit. 28. 07. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=9690

²⁰⁶ Kamerové systémy – Informace o stanovisku Ministerstva vnitra ČR k ochraně osobních údajů v oblasti využívání kamerových systémů. [cit. 28. 07. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/files/info_mvcr_kamery.pdf

méně invazivnějším způsobem a dále je nezbytné případné zpracování osobních údajů provádět řádně, tedy v souladu se všemi povinnostmi stanovenými ZOOÚ.

5.5 Občanský průkaz jako zástava, kopie občanského průkazu

Pokud podnikateli slouží k provozování činnosti větší areál, jehož některé části nejsou běžně veřejnosti přístupné, lze se v některých případech setkat s preventivním ochranným opatřením v podobě odevzdání občanského průkazu návštěvníka (zákazníka) při vstupu do tohoto areálu. Jedná se spíše o preventivní gesto spočívající v tom, že je podnikatelem vedena podrobná evidence všech návštěvníků, k čemuž slouží údaje uvedené v občanském průkazu. Stejně tak je v některých případech vyžadován občanský průkaz za účelem pořízení kopie.

Nakládání s občanským průkazem je upraveno zákonem č. 328/199 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o OP“), který občanský průkaz definuje jako veřejnou listinu, kterou občan prokazuje své jméno, příjmení, podobu, státní občanství a další údaje v něm uvedené.²⁰⁷

Co se nakládání s občanským průkazem týče, je výslovně zakázáno přijímat jej jako zástavu a odebírat jej při vstupu do objektů nebo na pozemky. Ve vztahu k pořizování kopie je právní úprava obdobná a je zakázáno jakýmkoliv prostředky pořizovat kopie občanského průkazu. Toto je možné jedině s prokazatelným souhlasem občana, kterému byl občanský průkaz vydán.²⁰⁸

Na prvním místě je potřeba rozlišovat, zda se jedná o budovy veřejné (obchodní centrum), nebo prostory, které nejsou běžně veřejnosti přístupné (výrobní závod, kancelářské prostory). U druhých zmíněných je zvýšená obezřetnost podnikatele při ochraně svého majetku zcela na místě a ÚOOÚ v tomto případě zastává názor, že je možné vyžádat si od návštěvníka identifikační údaje v rozsahu jméno a příjmení, spolu s číslem občanského průkazu, pokud není možné tento údaj nahradit např. číslem služebního průkazu či adresovaným předvoláním k návštěvě. V případě zpracování

²⁰⁷ § 2 odst. 1 zákona o OP.

²⁰⁸ § 15a zákona o OP. Bez souhlasu držitele je možno pořizovat kopie jen na základě zvláštního zákona či mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána. Ze zvláštních zákonů, na základě kterých je možné kopie občanských průkazů pořizovat, možno uvést např. zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (§ 8 odst. 8, § 9 odst. 1, § 10, § 16 odst. 1).

těchto osobních údajů za účelem ochrany majetku či zajištění bezpečnosti se bude jednat o zpracování za účelem ochrany práv a právem chráněných zájmu správce, příjemce či jiné dotčené osoby a jako takové může být prováděno bez souhlasu subjektu²⁰⁹. Pro účely případného šetření takové události budou údaje předány Policii České republiky, pro kterou jsou údaje v uvedeném rozsahu k identifikaci osoby dostačující, není tedy možné bez dalšího zpracovávat údaje v širším rozsahu, neboť by se jednalo o porušení jedné ze základních povinností stanovených ZOOÚ, a tou je zpracování osobních údajů v rozsahu nezbytném vymezenému účelu. Toto ustanovení je potřeba aplikovat i na pořízení kopie občanského průkazu se souhlasem, neboť souhlas je pouhým právním titulem pro pořízení kopie, uchovávání kopie splňuje definici zpracování dle ZOOÚ a jako takové opět podléhá všem zákonným povinnostem.^{210 211}

Zákaz pořizování kopie občanského průkazu bez prokazatelného souhlasu jeho držitele se samozřejmě nevztahuje jen na vstup do budovy, ale platí obecně. Z praxe vyplývá, že kopii občanského průkazu vyžadují někteří podnikatelé také při běžném uzavírání smluv, některé autosalony ji vyžadují pro možnost absolvování testovací jízdy a některé přepravní společnosti při předání zásilky adresátovi. Je však možné vyžádat si občanský průkaz k nahlédnutí za účelem ověření totožnosti, konkrétně při přepravě zásilek je možné, aby si zaměstnanec přepravní společnosti při jejich doručování také zapsal jméno, příjmení, adresu, datum narození a číslo občanského průkazu, ze kterého byly údaje získány, a to pro účely potvrzení doručení zásilky.²¹²

Uvedená pravidla platí stejně také pro nakládání s cestovním dokladem.²¹³

²⁰⁹ Výjimka dle § 5 odst. 2 písm. e) ZOOÚ. Více v 3.2 písm. e) této práce.

²¹⁰ Stanovisko č. 3/2016: Evidence návštěvníků při vstupech do budov a kopírování dokladů. [cit. 28. 07. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=20374

²¹¹ Stanovisko č. 6/2004: Kopírování dokladů z pohledu zákona o ochraně osobních údajů. [cit. 29. 07. 2016] Dostupné z WWW: https://www.uouu.cz/files/stanovisko_2004_6.pdf

²¹² Jsem povinen/a poskytnout kopii občanského průkazu doručovateli přepravní společnosti, který mi doručuje objednané zboží přes internetový obchod nebo od mobilního operátora? [cit. 30. 07. 2016] Dostupné z WWW:

https://www.uouu.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=200144&id=11333&n=jsem-povinen-a-poskytnout-kopii-obcanskeho-prukazu-dorucovateli-prepravni-spolecnosti-ktery-mi-dorucuje-objednane-zbozi-pres-internetovy-obchod-nebo-od-mobilniho-operatora

²¹³ § 2 odst. 2 a 3 zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů.

6 Závěr

Osobní údaje, jejich zpracování a také ochrana je téma veskrze aktuální a neustále se vyvíjející. Ač si je veřejnost vědoma toho, že vlastní osobní údaje jsou významným artiklem, z pohledu subjektu údajů je potřeba je nějakým způsobem chránit a z pohledu správce je naopak povinností dodržet zákonné povinnosti při jejich zpracování, málokdo má skutečně alespoň základní znalosti aktuální právní úpravy v této oblasti.

Ta je v českém právním řádu ve své základní podobě vtělena do ZOOÚ, který je implementací Směrnice 95/46/ES. Jedná se o právní úpravu sice ne příliš rozsáhlou, avšak v některých ohledech ne příliš stručnou a přehlednou. Pro správný výklad a aplikaci některých ustanovení ZOOÚ je potřeba nahlédnout do komentáře či odborné literatury nebo do rozhodovací činnosti ÚOOÚ, jež je dozorovým orgánem v této oblasti. Dovolím si však podotknout, že z hlediska odbornosti a skutečně hlubšího náhledu na problematiku zpracování osobních údajů není kvalitní literatury mnoho. Velká část se tématu věnuje velice povrchně či ryze teoreticky, postrádám v tomto směru odbornost propojenou s praktickými příklady. Jsem si samozřejmě vědoma značné speciality této právní oblasti, avšak jedná se o vysoce aktuální a rychle se vyvíjející téma, které si zaslouží naši plnou pozornost.

Velice hodnotnou součástí celého odvětví ochrany osobních údajů je, již zmiňovaný, ÚOOÚ. Ten by se dal bez dalšího označit za nepostradatelný prvek v rámci právní úpravy, neboť je ve své rozhodovací činnosti velice aktivní a vždy pohotový s ohledem na aktuální vývoj. Jeho četná stanoviska se věnují nejen výkladu terminologie, ale především nejasnostem při zpracování osobních údajů v konkrétních situacích a v neposlední řadě také aktuálním kauzám. Zejména rozhodovací činnost ÚOOÚ byla velice přínosným zdrojem informací při psaní této diplomové práce.

Po hlubším proniknutí do problematiky ochrany osobních údajů zastávám názor, že úprava představovaná ZOOÚ je v zásadě dostačující a z obsahového hlediska na odpovídající úrovni. Pro snadnější výklad jednotlivých ustanovení a jejich následnou aplikaci v praktickém životě by však byly na místě drobné úpravy z hlediska formálního. Bez výkladové pomoci v podobě stanovisek ÚOOÚ by aplikace některých ustanovení vůbec nebyla snadná.

V tomto směru lze očekávat rozsáhlou novelizaci s ohledem na Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2016/679 ze dne 27. 4. 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES, označované jako „obecné nařízení o ochraně osobních údajů“. Toto bylo přijato s platností od 24. května 2016 a účinností od 25. května 2018 a obsahuje řadu změn, pro příklad uvedu zejména *rozšíření práv jednotlivce* (právo být zapomenut – Right to be forgotten, právo na omezení zpracování osobních údajů a další), *stanovení podrobných požadavků na podobu souhlasu se zpracováním, povinnost vést interní záznamy o zpracování, detailnější pravidla pro zajištění technických a organizačních opatření a porušení těchto povinností, které bude podléhat mnohem přísnějšímu postihu – uložení pokuty až do výše 20.000.000 EUR nebo 4% celosvětového obratu.*²¹⁴

Současný stav právní úpravy sice není ideální, výčet povinností vztahujících se ke zpracování osobních údajů je poměrně rozsáhlý a ne všechny povinnosti jsou snadno aplikovatelné v reálném životě. Osobní údaje jsou však natolik významnou součástí identity a jedinečnosti každé fyzické osoby, že není možné tuto právní oblast brát na lehkou váhu a k dodržování zákonných ustanovení je potřeba přistupovat důsledně a zodpovědně. Právní úprava se dynamicky vyvíjí a především na mezinárodní úrovni ve světle judikatury doznává významných změn, které se promítají do života každého z nás. Především podnikatelé, kteří s osobními údaji při výkonu své činnosti nakládají, musejí být nanejvýš obezřetní, neboť co platí dnes, již nemusí platit zítra.

²¹⁴ Nešpůrek, R., Otevřel, R. *Osobní údaje - tak jedeme, nebo nejedeme dál?* EU Právní novinky, 7/2016, s. 4.

Seznam zkratk

EU	Evropská unie
ESD	Evropský soudní dvůr
exekuční řád	Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů
Listina	Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
NS	Nejvyšší soud
NSS	Nejvyšší správní soud
občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSN	Organizace spojených národů
SDEU	Soudní dvůr Evropské Unie
Směrnice 95/46/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a jejich volným pohybem
správní řád	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
tiskový zákon	Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku, ve znění pozdějších předpisů
Úmluva 108	Úmluva Rady Evropy 108, o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat
ÚOOÚ	Úřad pro ochranu osobních údajů
ÚS	Ústavní soud
Working Party 29	Pracovní skupina pro ochranu dat podle článku 29

zákon o archivnictví	Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů
zákon o el. komunikacích	Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění pozdějších předpisů
zákon o el. podpisu	Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, ve znění pozdějších předpisů
zákon o OP	Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů
zákoník práce	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
ZOOÚ	Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů
ZSIS	Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použité literatury a pramenů

Právní předpisy České republiky:

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů

Právní předpisy Evropské Unie a mezinárodní smlouvy

- ❖ Listina základních práv Evropské unie (Charta základních práv EU), vyhlášená pod č. 111/2009 Sb. m. s.
- ❖ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 4. listopadu 1950, vyhlášená pod č. 209/1992 Sb. m. s.
- ❖ Všeobecná deklarace lidských práv
- ❖ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů
- ❖ Úmluva Rady Evropy ze dne 28. ledna 1981 o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (Úmluva 108)
- ❖ Rozhodnutí Evropské Komise ze dne 5. února 2010 o standardních smluvních doložkách pro předávání osobních údajů zpracovatelům usazeným ve třetích zemích podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES
- ❖ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu)
- ❖ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EU ze dne 21. května 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů a o změně nařízení č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES

- ❖ Nařízení Evropského parlamentu a Rady 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES

Monografie, učebnice a komentáře:

- ❖ Bartík, V., Janečková, E. *Zákon o ochraně osobních údajů s komentářem*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2010. ISBN 978-80-7263-613-6
- ❖ Bartík, V., Janečková, E. *Ochrana osobních údajů v aplikační praxi. Vybrané otázky. Praktická právní příručka*. 3. vydání, Praha: Linde Praha, a.s., 2013. ISBN 978-80-86131-96-2
- ❖ Bartík, V., Janečková, E. *Ochrana osobních údajů v životě podnikatele. 103 řešení modelových situací*. 1. vydání, nakladatelství ANAG, 2013. ISBN 978-80-7263-811-6
- ❖ Kučerová, A., Nonnemann, F. *Ochrana osobních údajů v otázkách a odpovědích*. Praha, BOVA POLYGON, 2010. ISBN 978-80-7273-163-3
- ❖ Kučerová, A. a kolektiv. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-226-0
- ❖ Kučerová, A., Nonnemann, F. *Ochrana osobních údajů v praktických příkladech*. Praha, BOVA POLYGON, 2013. ISBN 978-80-7273-173-2
- ❖ Maštálka, J. *Osobní údaje, právo a my*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-033-1
- ❖ Matoušová, M., Hejlík, L. *Osobní údaje a jejich ochrana* 2. vydání, Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. ISBN 978-80-7357-322-5
- ❖ Morávek, J. *Přehled judikatury vztahující se k právní úpravě na ochranu osobních údajů a k souvisejícím aspektům*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7552-018-0
- ❖ Novák, D. *Zákon o ochraně osobních údajů a předpisy související: komentář*. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-665-5

Rozhodovací činnost ÚOOÚ:

- ❖ Ke zpracování osobních údajů bývalých zaměstnanců. Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/ke-zpracovani-osobnich-udaju-byvalych-zamestnancu/d-1585>

- ❖ K dodržování povinnosti přijmout a provést bezpečnostní opatření k ochraně osobních údajů v soukromoprávní sféře. Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/k-dodrzovani-povinnosti-prijmout-a-provest-bezpecnosti-opatreni-k-ochrane-osobnich-udaju-v-soukromopravni-sfere/d-1598>
- ❖ K povinnosti správce osobních údajů podle § 13 zákona č. 101/2000 Sb. Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/k-povinnosti-spravce-osobnich-udaju-podle-13-zakona-c-101-2000-sb/d-1602>
- ❖ Povinnost zabezpečit osobní údaje, zproštění odpovědnosti. Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/povinnost-zabezpecit-osobni-udaje-zprosteni-odpovednosti/d-1760>
- ❖ Stanovisko č. 3/2012: K pojmu osobní údaj. Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do_kumenty=9187
- ❖ Stanovisko č. 2/2011: Zpracování osobních údajů na základě souhlasu ve smlouvě nebo Všeobecných obchodních podmínkách a s tím související problémy. Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do_kumenty=9185.
- ❖ Stanovisko č. 6/2009: *Ochrana soukromí při zpracování osobních údajů*. Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do_kumenty=9193
- ❖ Stanovisko č. 2/2008: *Souhlas se zpracováním osobních údajů*. Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do_kumenty=11092
- ❖ Stanovisko č. 1/2014: Chytré měření a ochrana osobních údajů. Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do_kumenty=11445
- ❖ Stanovisko č. 1/2009: Zpracování osobních údajů na základě smluv uzavíraných se zpracovatelem (tzv. řetězení zpracovatelů osobních údajů). Dostupné z WWW:

- https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do_kumenty=9707
- ❖ Stanovisko č. 1/2012: *Nepřípustné propojování databází pro marketingové účely*. Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do_kumenty=9717
 - ❖ ÚOOÚ – Dozorová činnost. Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/dozorova-cinnost/ds-1277/p1=1277>
 - ❖ Stanovisko č. 2/2010: *Předání osobních údajů do jiných států*. Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do_kumenty=9183
 - ❖ Z rozhodovací činnosti ÚOOÚ – Ke zveřejňování osobních údajů dlužníků nájemného. Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/ke-zverejnovani-osobnich-udaju-dluzniku-najemneho/d-1729>
 - ❖ Stanovisko č. 6/2012: Zpracování osobních údajů zaměstnanců ve vztahu k oznamovací povinnosti správce podle § 16 zákona o ochraně osobních údajů. Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do_kumenty=9721
 - ❖ Předávání osobních údajů do zahraničí – Povolovací řízení. Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/povolovaci-rizeni/ds-1645/p1=1645>
 - ❖ Předávání osobních údajů do zahraničí – Nástroje zajišťující osobním údajům předávaným do třetích zemí přiměřenou úroveň ochrany – Standardní smluvní doložky. Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/standardni-smluvni-dolozky/ds-3505/archiv=0 &p1=3503>
 - ❖ Předávání osobních údajů do zahraničí – Nástroje zajišťující osobním údajům předávaným do třetích zemí přiměřenou úroveň ochrany – Závazná podniková pravidla (Binding Corporate Rules, BCR). Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/zavazna-podnikova-pravidla-binding-corporate-rules-bcr/ds-3506/archiv=0 &p1=1633>
 - ❖ Doporučení ÚOOÚ – Neplatnost rozhodnutí Komise o tzv. Safe Harbor – doporučení Úřadu. Dostupné z WWW: <https://www.uoou.cz/neplatnost-rozhodnuti-komise-o-tzv-safe-harbor-doporuceni-uradu/d-17119/p1=1099>

- ❖ Nevyžádaná obchodní sdělení – Často kladené otázky k zákonu č. 480/2004 Sb. Dostupné z WWW: [https://www.uoou.cz/casto-kladene-otazky-k -zakonu-c -480-2004-sb/ds-1507/archiv=0 &p1=1493](https://www.uoou.cz/casto-kladene-otazky-k-zakonu-c-480-2004-sb/ds-1507/archiv=0 &p1=1493)
- ❖ Přehled rozhodnutí Evropské Komise. Dostupný z WWW: [https://www.uoou.cz/prehled-pripadu-predavani-osobnich-udaju-do-zahranici-u -nichz-neni-nutne-zadat-urad-o -povoleni/ds-1649/archiv=0 &p1=1633](https://www.uoou.cz/prehled-pripadu-predavani-osobnich-udaju-do-zahranici-u-nichz-neni-nutne-zadat-urad-o-povoleni/ds-1649/archiv=0 &p1=1633)
- ❖ Stanovisko č. 1/2006: Provozování kamerového systému z hlediska zákona o ochraně osobních údajů. Dostupné z WWW: [https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do kumenty=9690](https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do_kumenty=9690)
- ❖ Komentář k Zásadám provozování kamerového systému z hlediska zákona o ochraně osobních údajů. Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_ktg=1103&p1=1103#kamery
- ❖ Kamerové systémy – Informace o stanovisku Ministerstva vnitra ČR k ochraně osobních údajů v oblasti využívání kamerových systémů. Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/files/info_mvcr_kamery.pdf
- ❖ Jsem povinen/a poskytnout kopii občanského průkazu doručovateli přepravní společnosti, který mi doručuje objednané zboží přes internetový obchod nebo od mobilního operátora? Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=200144&id=11333&n=jsem-povinen-a -poskytnout-kopii-obcanskeho-prukazu-dorucovateli-prepravni-spolecnosti-ktery-mi-dorucuje-objednane-zbozi-pres-internetovy-obchod-nebo-od-mobilniho-operatora
- ❖ Stanovisko č. 3/2016: Evidence návštěvníků při vstupech do budov a kopírování dokladů. Dostupné z WWW: [https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do kumenty=20374](https://www.uoou.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_do_kumenty=20374)
- ❖ Stanovisko č. 6/2004: Kopírování dokladů z pohledu zákona o ochraně osobních údajů. Dostupné z WWW: https://www.uoou.cz/files/stanovisko_2004_6.pdf

Judikatura česká:

- ❖ Nález ÚS ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl.ÚS 24/10
- ❖ Nález ÚS ze dne 2. 11. 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09
- ❖ Nález ÚS ze dne 1. 3. 2000, sp. zn. II. ÚS 517/99
- ❖ Nález ÚS ze dne 17. 2. 1999, sp. zn. Pl.ÚS 16/98
- ❖ Rozsudek NSS ze dne 12. 2. 2009, č. j. 9 As 34/2008
- ❖ Rozsudek NSS ze dne 10. 8. 2004, č. j. 2 As 66/2004
- ❖ Rozsudek NSS ze dne 27. 5. 2011, č. j. 5 As 57/2010
- ❖ Rozsudek NSS ze dne 30. 1. 2013, č. j. 7 As 150/2012
- ❖ Rozsudek NSS ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 As 113/2012
- ❖ Rozsudek NSS ze dne 4. února 2009, č. j. 1 As 90/2008
- ❖ Rozsudek NS ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 33 Cdo 3210/2007
- ❖ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 7. 2013, č. j. 11A 88/2012

Judikatura zahraniční:

- ❖ Rozsudek Soudního dvora EU C -101/01 ze dne 6. listopadu 2003 ve věci Lindqvist v. Švédsko
- ❖ Rozsudek Soudního dvora EU C -362/14 ze dne 6. října 2015 ve věci Maximillian Schrems v. Data Protection Commissioner
- ❖ Rozsudek velkého senátu Soudního dvora EU C -73/07 ze dne 16. prosince 2008 ve věci Tietosuoja-valtuutettu v. Satakunnan Markkinapörssi Oy, Satamedia Oy
- ❖ Rozsudek velkého senátu Soudního dvora EU C -275/06 ze dne 29. ledna 2008 ve věci Productores de Música de España (Promusicae) v. Telefónica de España SAU
- ❖ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 16. prosince 1992 ve věci Niemietz vs. Německo, stížnost č. 13 710/88

Další prameny:

- ❖ Seznam států přistoupivších k Úmluvě 108. Dostupný z WWW: <http://www.coe.int/fr/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108/signatures>

- ❖ Seznam korporací se schválenými závaznými podnikovými pravidly. Dostupný z WWW: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/international-transfers/binding-corporate-rules/bcr_cooperation/index_en.htm
- ❖ *Redakce: Evropská komise a USA se dohodly na novém rámci pro přenos údajů přes Atlantik: Štít pro ochranu osobních údajů (Privacy Shield). Právní rozhledy 5/2016, s. III*
- ❖ Evropská komise - Tisková zpráva: *Evropská komise spouští štít EU–USA na ochranu soukromí, který přináší solidnější ochranu transatlantických toků údajů.* Dostupné z WWW: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2461_cs.htm
- ❖ Špačková, M. *Všeobecné obchodní podmínky a řešení jejich kolize po rekodifikaci.* Obchodněprávní revue, 4/2015, s. 106
- ❖ Nešpůrek, R., Otevřel, R. *Osobní údaje - tak jedeme, nebo nejedeme dál?.* EU Právní novinky, 7/2016, s. 4

Abstrakt

Ochrana osobních údajů je pouze jednou z mnoha úzkých oblastí správního práva. V měřítku každodenního života jsou však osobní údaje a jejich ochrana poměrně širokým okruhem, který si zaslouží naši pozornost a na poli práva je možné se mu rozsáhle věnovat.

Tato práce se zabývá již konkrétně ochranou osobních údajů, ke které dochází při jejich zpracování. Nejprve vymezuje právo na soukromí a pojem osobní údaj jako takový, dále se podrobně zabývá základními povinnostmi, které jsou pro zpracování osobních údajů stanoveny zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, včetně náležitostí předání osobních údajů do zahraničí, a to s ohledem na aktuální vývoj v záležitosti zásad Safe Harbor, tedy pravidel pro předání osobních údajů do Spojených států amerických.

Kromě toho, že jsou osobní údaje jedinečným nástrojem odlišitelnosti jedné fyzické osoby od druhé, jsou dnes již také velmi cenným a užitečným nástrojem ve světě obchodu. Nejčastěji tedy dochází k jejich zpracování podnikatelem při výkonu jeho činnosti. V závěru této práce jsou tedy vybrány konkrétní situace, kdy podnikatelé zpracovávají osobní údaje svých zákazníků a dalších osob, se kterými při výkonu své činnosti přicházejí do styku, a jsou vysvětlena základní pravidla, jak by správné zpracování osobních údajů v dané situaci mělo vypadat s ohledem na to, jak vše nejčastěji funguje v praxi.

Klíčová slova

Ochrana osobních údajů, zpracování osobních údajů, podnikání

Abstract

Personal data protection is only one of many specific fields of administrative law. In everyday life, personal data and their protection are quite wide area that deserves our full attention and it's possible to study it extensively.

This diploma thesis deals specifically with personal data protection while processing them. First of all, it defines the right to privacy and the term personal data. Further, it deals with basic legal requirements concerning personal data processing based on Act no. 101/2000 Coll., on the protection of personal data, including transfer of personal data to other countries and its recent development in Safe Harbor principles that are rules for transfer of personal data into United States of America.

Besides personal data being a unique tool to distinguish individuals from each other, they are a very useful and valuable tool in business too. Therefore the most common way of personal data processing is while carrying on a business. At the end of this thesis, some specific situations were chosen to demonstrate how entrepreneurs process personal data of their customers and other persons they come into contact with. Then the basic obligations of data processing are analyzed with respect to real situations.

Key Words

Personal data protection, personal data processing, business

Název práce v anglickém jazyce

Personal data protection while carrying on business